



**Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου**

**Τμήμα Ιστορίας, Πολιτικών και Διεθνών Σπουδών**

**«Γεωπολιτική Ανάλυση: Κίνα - Ρωσία και η  
Προοπτική Στρατηγικής Συνεργασίας»**

**ID Number: 1227702057**

**Ονοματεπώνυμο: Γεωργοπούλου Αθανασία**

**Επιβλέπων Καθηγητής: Ευθυμιόπουλος Μάριος**

**Ιανουάριος, 2024**

**Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου**

**Τμήμα Ιστορίας, Πολιτικών και Διεθνών Σπουδών**

**«Γεωπολιτική Ανάλυση: Κίνα - Ρωσία και η  
Προοπτική Στρατηγικής Συνεργασίας»**

**Διπλωματική Εργασία, η οποία υποβλήθηκε, προς απόκτηση  
μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών Διεθνείς σχέσεις, στρατηγική  
και ασφάλεια, του Πανεπιστημίου Νεάπολις Πάφου.**

**ID Number: 1227702057**

**ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ**

**Ιανουάριος, 2024**

## **Πνευματικά δικαιώματα**

Copyright © Αθανασία Γεωργοπούλου, Ιανουάριος 2024

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της Διπλωματικής Εργασίας από το Πανεπιστημίου Νεάπολις δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Πανεπιστημίου.

## **Ἡ ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ**

Η Αθανασία Γεωργοπούλου γνωρίζοντας τις συνέπειες της λογοκλοπής, δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία με τίτλο «Η πολιτική και η στρατηγική της Κίνας. Η ακραία επιθετικότητα της Ρωσίας. Ο φόβος για μία ενδεχόμενη στρατιωτική τους συνεργασία», αποτελεί προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας και όλες οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα στις βιβλιογραφικές παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή.

**Ο/Η Δηλών /σα**

Γεωργοπούλου Αθανασία

## ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε κατά την Χειμερινή περίοδο του Ακαδημαϊκού έτους 2023-2024, στα πλαίσια απόκτησης του τίτλου μεταπτυχιακών σπουδών «Διεθνείς σχέσεις, στρατηγική και ασφάλεια» του Πανεπιστημίου Νεάπολης Πάφου.

Η εργασία πραγματοποιήθηκε υπό την επίβλεψη του Μάριου Ευθυμιόπουλου, προέδρου του τμήματος Ιστορίας, Πολιτικής και Διεθνών Σπουδών του Πανεπιστημίου.

Αντικείμενο της Εργασίας, αποτελεί η μεταβολή του διεθνούς πολιτικού περιβάλλοντος και ο φόβος που αποπνέεται από τις διπλωματικές και συνεργατικές σχέσεις, της ανερχόμενης και διαρκώς εξελισσόμενης Κίνας με την σύνθετη και δυναμική Ρωσία.

Στο σημείο αυτό, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους συνέβαλαν στην εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας. Ευχαριστώ θερμά τον Κύριο Ευθυμιόπουλο για την πολύτιμη βοήθεια που προσέφερε, σε κάθε στάδιο εκπόνησης της διπλωματικής μου, με την πολυετή του εμπειρία και τις γνώσεις του ως προς το αντικείμενο. Χωρίς την συμπαράσταση και τη διαρκή βοήθειά σας η συγγραφή της εργασίας δεν θα ήταν εφικτή.

Τέλος, ευχαριστώ θερμά την αδερφή μου, Χρυσούλα Γεωργοπούλου, για την διαρκή κατανόηση, συμπαράσταση και παρότρυνση, τόσο στα πλαίσια συγγραφής της ερευνητικής εργασίας, αλλά και γενικότερα στην ζωή μου.

## **ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ**

|                                                                                   |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΩΝ .....</b>                                                      | <b>8</b>  |
| <b>ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....</b>                                                              | <b>10</b> |
| <b>ΕΙΣΑΓΩΓΗ .....</b>                                                             | <b>12</b> |
| <b>ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ .....</b>                                                  | <b>14</b> |
| <b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ.....</b>                                                        | <b>15</b> |
| <b>Η Πολιτική και η Στρατηγική της Κίνας .....</b>                                | <b>15</b> |
| 1.1 Εισαγωγή.....                                                                 | 15        |
| 1.2 Ιστορική επισκόπηση .....                                                     | 16        |
| 1.3 Στρατηγικοί στόχοι της Κίνας και κεντρικοί παράγοντες της πολιτικής της ..... | 19        |
| 1.3.1 Οι στρατηγικοί στόχοι της Κίνας.....                                        | 19        |
| 1.3.2 Κεντρικοί παράγοντες της Κινεζικής πολιτικής.....                           | 21        |
| 1.4 Γεωπολιτική και Διεθνείς Σχέσεις της Κίνας .....                              | 23        |
| 1.5 Προκλήσεις και προοπτικές της Κινεζικής στρατηγικής και πολιτικής ....        | 28        |
| 1.5.1 Οι προκλήσεις .....                                                         | 28        |
| 1.5.2 Οι προοπτικές.....                                                          | 30        |
| <b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ .....</b>                                                     | <b>32</b> |
| <b>Η Πολιτική και η Στρατηγική της Ρωσίας .....</b>                               | <b>32</b> |
| 2.1 Εισαγωγή.....                                                                 | 32        |
| 2.2 Ιστορική επισκόπηση .....                                                     | 34        |
| 2.3 Οι πολιτικές και στρατηγικές επιδιώξεις της Ρωσίας .....                      | 35        |
| 2.3.1 Η πολιτική της Ρωσίας και οι πολιτικές επιδιώξεις.....                      | 35        |
| 2.3.2 Η στρατηγική της Ρωσίας και οι στρατηγικές της επιδιώξεις.....              | 37        |
| 2.4 Η Ρωσική διπλωματία σχετικά με τον πόλεμο και την ειρήνη .....                | 38        |
| 2.5 Η εικόνα της Ρωσίας στο παγκόσμιο πολιτικό σκηνικό .....                      | 41        |
| <b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ.....</b>                                                        | <b>44</b> |

|                                                                            |    |
|----------------------------------------------------------------------------|----|
| Οι διμερείς σχέσεις των δύο κρατών και το διεθνές πολιτικό περιβάλλον..... | 44 |
| 3.1 Εισαγωγή.....                                                          | 44 |
| 3.2 Ιστορικό πλαίσιο των διμερών σχέσεων Κίνας-Ρωσίας .....                | 46 |
| 3.3 Απομόνωση της Ρωσίας από τον Δυτικό κόσμο; .....                       | 49 |
| 3.4 Το συνεχές μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον .....                      | 52 |
| ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ .....                                                     | 54 |
| Η Κίνα και οι χώρες του Τρίτου Κόσμου .....                                | 54 |
| 4.1 Εισαγωγή.....                                                          | 54 |
| 4.2 Κίνα και Αραβικές χώρες .....                                          | 55 |
| 4.3 Κίνα και Αφρική.....                                                   | 61 |
| 4.4 Κίνα και Λατινική Αμερική .....                                        | 64 |
| ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ.....                                                       | 67 |
| Η Ρωσία και οι χώρες του Τρίτου Κόσμου.....                                | 67 |
| 5.1 Εισαγωγή.....                                                          | 67 |
| 5.2 Ρωσία και Αραβικές χώρες.....                                          | 68 |
| 5.3 Ρωσία και Αφρική.....                                                  | 71 |
| 5.4 Ρωσία και Λατινική Αμερική.....                                        | 74 |
| ΕΠΙΛΟΓΟΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ .....                                                | 76 |
| Βιβλιογραφία .....                                                         | 78 |

## ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

|                                                                   |    |
|-------------------------------------------------------------------|----|
| Πίνακας 1: Η ανάπτυξη των επενδύσεων την δεκαετία 2011-2021 ..... | 24 |
| Πίνακας 2: Όρια των υδάτων .....                                  | 25 |
| Πίνακας 3: China's spending on military .....                     | 26 |
| Πίνακας 4: Η Ρωσική εισβολή στην Ουκρανία .....                   | 43 |
| Πίνακας 5: Η εξάρτηση από το δολάριο .....                        | 56 |



## **Σελίδα Εγκυρότητας**

**Ονοματεπώνυμο Φοιτητή/Φοιτήτριας:** Γεωργοπούλου Αθανασία

**Τίτλος Μεταπτυχιακής Διατριβής:** Γεωπολιτική Ανάλυση: Κίνα - Ρωσία και η Προοπτική Στρατηγικής Συνεργασίας.

Η παρούσα Μεταπτυχιακή Διατριβή εκπονήθηκε στο πλαίσιο των σπουδών για την απόκτηση εξ αποστάσεως μεταπτυχιακού τίτλου στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις και εγκρίθηκε στις 30 Ιανουαρίου 2024, από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής.

### **Εξεταστική Επιτροπή:**

**Πρώτος επιβλέπων:** Ευθυμιόπουλος Μάριος, Πρόεδρος τμήματος Ιστορίας, Πολιτικής και Διεθνών Σπουδών του Πανεπιστημίου Νεάπολις Πάφος, Πρόεδρος του Strategy International (SI) LTD

**Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής:** Κωνσταντόπουλος Ιωάννης, Επίκουρος Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων – Οικονομικής Διπλωματίας, Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών της Σχολής Οικονομικών, Επιχειρηματικών και Διεθνών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς

**Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής:** Λιαρόπουλος Ανδρέας, Επίκουρος Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων και Στρατηγικών Σπουδών, Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς

## ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή επικεντρώνεται σε ζητήματα πολιτικής και στρατηγικής, όσον αφορά την Κίνα και την Ρωσία. Είναι γνωστό πως η πρώτη, ακολουθεί μία πολύπλευρη εξωτερική πολιτική και στρατηγική που εξυπηρετεί τα εθνικά της συμφέροντα, αλλά ωστόσο εδραιώνει και αναδεικνύει τον ρόλο της ως παγκόσμιο παίκτη. Οι βασικοί πυλώνες της κινεζικής πολιτικής περιλαμβάνουν την οικονομική ανάπτυξη, τη διατήρηση της εσωτερικής σταθερότητας, την επίτευξη επιρροής στον διεθνή χώρο και την προώθηση των εθνικών της συμφερόντων. Η Κίνα έχει επενδύσει σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη και τη διεθνή συνεργασία μέσω πρωτοβουλιών όπως η "Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος" (Belt and Road Initiative). Παράλληλα, προσπαθεί να διατηρήσει τον έλεγχο στις θαλάσσιες περιοχές όπως τη Νότια Κίνα Θάλασσα, όπου υπάρχουν διενέξεις με γειτονικές χώρες για τα όρια των υδάτων. (John December 2021)

Από την άλλη πλευρά η Ρωσία, υπό την ηγεσία του Προέδρου Βλαντίμιρ Πούτιν, έχει εκδηλώσει ανάγκη για αύξηση της επιρροής της στο διεθνές προσκήνιο. Αυτό συχνά έχει εκφραστεί μέσω επιθετικών εξωτερικών πολιτικών, όπως η προσάρτηση της Κριμαίας από την Ουκρανία, η εμπλοκή στον πόλεμο στη Συρία και η υποστήριξη ανταρτών σε διάφορες περιοχές. (Ofer August 2015) Παράλληλα, οι αξιωματούχοι της Ρωσίας υποστηρίζουν ότι η χώρα αναζητά την προστασία των εθνικών της συμφερόντων και διεξάγει εξωτερική πολιτική βάσει αυτών των συμφερόντων. Επίσης, ισχυρίζονται ότι η Ρωσία αντιμετωπίζεται άδικα από τις δυτικές δυνάμεις. Η αντιμετώπιση της Ρωσίας ως επιθετική ή μη εξαρτάται από την συγκεκριμένη προοπτική και το πλαίσιο στο οποίο γίνεται η αξιολόγηση. Ορισμένοι κριτικοί έχουν κατηγορήσει τη Ρωσία για αντιπαραγωγική συμπεριφορά σε διεθνείς συγκρούσεις. Αυτό έχει οδηγήσει σε επικρίσεις για τη ρωσική εξωτερική πολιτική ως απορριπτική και επιθετική από μερικές δυτικές χώρες. Η αξιολόγηση της ρωσικής εξωτερικής πολιτικής, εξαρτάται από τον τρόπο που αντιλαμβάνεται κανείς τις διεθνείς γεωπολιτικές και γεωστρατηγικές συνθήκες.

Ο φόβος για μία ενδεχόμενη στρατιωτική συνεργασία μεταξύ Κίνας και Ρωσίας είναι ένα θέμα που ανησυχεί πολλές δυτικές χώρες και αναλυτές. Και οι δύο χώρες έχουν διεθνείς διαφορές με τις δυτικές δυνάμεις και έχουν ενισχύσει τις σχέσεις τους

σε διάφορους τομείς όπως οι ενέργειες και οι αμυντικές συμφωνίες. Είναι δεδομένο πως όλα τα παραπάνω έχουν κεντρίσει την προσοχή της διεθνούς κοινότητας, η οποία παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις, καθώς η συνεργασία των δύο αυτών ισχυρών περιφερειακών δυνάμεων είναι ικανή να επηρεάσει, αλλά ακόμα και να μεταβάλλει τη γεωπολιτική ισορροπία. (Alexander February 2018) Η παρούσα επιστημονική εργασία λοιπόν, προσφέρει μία ευκαιρία να κατανοηθεί κατά πόσο είναι πιθανή μία στρατιωτική συνεργασία των δύο χωρών στο άμεσο μέλλον, αλλά και κατά πόσο επηρεάζουν οι πολιτικές τους την παγκόσμια πολιτική δυναμική.

### **Λέξεις Κλειδιά**

Διεθνής ρόλος, Διεθνείς συγκρούσεις, Γεωπολιτική ισορροπία, Στρατιωτική συνεργασία, Διεθνής κοινότητα, Παγκόσμια πολιτική δύναμη, Πολιτικές διαφορές, Πολιτικές συγκρούσεις, Εσωτερική σταθερότητα.

## ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διεθνής σκηνή αντιμετωπίζει σήμερα ένα σύνθετο γεωπολιτικό τοπίο, όπου η δυναμική της Κίνας και η επιδείνωση επιθετικών πολιτικών από την πλευρά της Ρωσίας προκαλούν προβληματισμό. Ακόμη και η υπόνοια ή η παραμικρή πιθανότητα για στρατιωτική συνεργασία μεταξύ των δύο αυτών επιδραστικών δυνάμεων προκαλεί φόβο και ανησυχία στη διεθνή κοινότητα.

Πιο συγκεκριμένα, η άνοδος της Κίνας ως ισχυρού οικονομικού και πολιτικού παράγοντα έχει ανατρέψει την ισορροπία των δυνάμεων στην περιοχή της Ασίας και πέραν αυτής. Από την άλλη πλευρά, η Ρωσία έχει παρουσιάσει επιθετική στάση σε πολλά γεωπολιτικά μέτωπα, δημιουργώντας ανησυχίες για το μέλλον. Η παρούσα εργασία επιχειρεί να εξετάσει αυτήν την πολυπλοκότητα στο πλαίσιο της διεθνούς γεωπολιτικής σκηνής, επικεντρώνοντας την προσοχή στην πολιτική και στρατηγική της Κίνας και την επιθετικότητα της Ρωσίας, ενώ παράλληλα διερευνά τον πιθανό φόβο για συνεργασία σε στρατιωτικό επίπεδο μεταξύ τους. Στα επόμενα κεφάλαια, θα αναλύσουμε τις συγκεκριμένες πτυχές αυτών των θεμάτων, εξερευνώντας την ιστορία των πολιτικών και στρατηγικών κινήσεων και αναδεικνύοντας τις πιθανές επιπτώσεις τους στη διεθνή σκηνή.

Αναλυτικότερα, το δεύτερο κεφάλαιο επικεντρώνεται στην πολιτική και στρατηγική της Κίνας, προσφέροντας μια εισαγωγή στον πολιτικό της χάρτη και στους στόχους που επιδιώκει. Η ιστορική αναδρομή παρέχει μια βάση για κατανοητική πλαισίωση της ισχύος και των αποφάσεων που έχουν διαμορφώσει την τρέχουσα πολιτική. Επίσης, η ανάλυση των στρατηγικών στόχων της Κίνας και των κεντρικών παραγόντων της πολιτικής της προσφέρει μια σαφή εικόνα της κατεύθυνσης που επιδιώκει στο παγκόσμιο πολιτικό πεδίο. Ακολουθεί ένα ενδιαφέρον κεφάλαιο για την πολιτική και τη στρατηγική της Ρωσίας. Η ιστορική επισκόπηση διαμορφώνει το πλαίσιο για την κατανόηση των στρατηγικών επιδιώξεων της χώρας, ενώ η ανάλυση της ρωσικής διπλωματίας σχετικά με τον πόλεμο και την ειρήνη φωτίζει τη θέση της στο παγκόσμιο πολιτικό σκηνικό. Στο τρίτο κεφάλαιο, εξετάζονται οι διμερείς σχέσεις των δύο χωρών και το διεθνές πολιτικό περιβάλλον. Η ιστορική αναδρομή στις διμερείς σχέσεις Κίνας-Ρωσίας προσφέρει μια πλήρη εικόνα της εξέλιξής τους, ενώ η ανάλυση του διεθνούς πλαισίου καθιστά κατανοητές τις επιλογές και τις επιδράσεις στο παγκόσμιο περιβάλλον. Τέλος, το πέμπτο και το έκτο κεφάλαιο εστιάζουν στη σχέση

της Κίνας με τις χώρες του Τρίτου Κόσμου, αλλά και στη σχέση της Ρωσίας με τις αντίστοιχες χώρες. Στο τελευταίο κεφάλαιο, αυτό του επιλόγου, παρουσιάζονται τα βασικά ευρήματα και σημεία που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της έρευνας, επισημαίνοντας τη σημασία και τη σημαντικότητα του ζητήματος, αλλά και τα αποτελέσματα της μελέτης. Έπειτα, από την βαρύτητα και την σπουδαιότητα των αποτελεσμάτων της διατριβής, περιλαμβάνονται προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

Καταλήγοντας, είναι σαφές ότι οι διμερείς σχέσεις μεταξύ των δύο αυτών χωρών και οι επιπτώσεις τους στο διεθνές πολιτικό περιβάλλον αναδεικνύονται ως κρίσιμοι παράγοντες. Το βάθος και η πολυπλοκότητα αυτών των σχέσεων ανοίγουν τον δρόμο για εκτενή ανάλυση και εκτίμηση των επιπτώσεών τους στην παγκόσμια γεωπολιτική σκηνή.

## ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η παρούσα διπλωματική βασίζεται σε εκτενή βιβλιογραφική έρευνα για την εξωτερική πολιτική της Κίνας, ακολούθως και της Ρωσίας, παρακολουθώντας τις ενέργειες των δύο κρατών παρελθοντικά σε διεθνές επίπεδο. Εν συνεχεία δημιουργείται ένα χρονολογικό αρχείο των τελευταίων πέντε ετών με τα πιο σημαντικά συμβάντα που σχετίζονται με το θέμα το οποίο διερευνάται. Η καταγραφή συμβάντων, αποτέλεσε πυλώνας, στην κατανόηση των εξελίξεων. Επίσης σημαντική αρωγή αποτέλεσε, η πολιτική ανάλυση των επίσημων κυβερνητικών δηλώσεων των δύο κρατών, όσον αφορά τις προτεραιότητες τους, αλλά ακόμα και ανάλυση των κυβερνητικών δραστηριοτήτων όπως προσπαθειών επιρροής κτλ. Έπειτα, λήφθηκαν υπόψιν τα γεωπολιτικά συμφέροντά τους για να κριθεί εάν είναι πιθανή ή όχι μία στρατιωτική συνεργασία, καθώς και οι σχέσεις τους με άλλες δυνάμεις. Ωστόσο, η σύγκριση και η αξιολόγηση δευτερογενών πηγών, όπως ιστοσελίδων, άρθρων και δημοσιεύσεων, σε συνδυασμό με ποιοτική έρευνα, καθόρισαν την εξέλιξη και την ολοκλήρωση της έρευνάς μου.

# ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

## Η Πολιτική και η Στρατηγική της Κίνας

### 1.1 Εισαγωγή

Το παρόν κεφάλαιο ξεκινά μια σημαντική αναδρομή στην ιστορία της πολιτικής και της στρατηγικής της Κίνας, παρέχοντας ένα πλαίσιο κατανόησης για την εξέλιξη της χώρας από τις αρχές του 20ού αιώνα μέχρι σήμερα. Η ιστορία της Κίνας αντικατοπτρίζει μια μακρά διαδρομή με σημαντικές μεταμορφώσεις στην πολιτική και τη στρατηγική που έχουν διαμορφώσει την Κίνα σε αυτό που είναι σήμερα.

Η ανάλυση αυτού του ιστορικού πλαισίου θα εστιάσει σε κρίσιμες στιγμές και γεγονότα που επηρέασαν τον τρόπο με τον οποίο η Κίνα αντιλαμβάνεται τον εαυτό της και τον κόσμο γύρω της. Από την περίοδο της κινεζικής επανάστασης και τη δημιουργία της Λαϊκής Δημοκρατίας το 1949, μέχρι τις μεταρρυθμίσεις της δεκαετίας του '70 και την άνοξη της Κίνας στον κόσμο, θα εξετάσουμε πώς αυτές οι εξελίξεις επηρέασαν τις πολιτικές αποφάσεις και τις στρατηγικές προτεραιότητες της χώρας. (John December 2021)

Εντούτοις, η προσοχή στη συνέχεια μετακινείται στις τελευταίες πέντε χρονιές, όπου η Κίνα αντιμετώπισε σημαντικές προκλήσεις και αναλάμβανε σημαντικές διεθνείς πρωτοβουλίες, όπως το "Μία Ζώνη, Ένα Δρόμο," καθώς και αντιδρούσε σε εμπορικές συγκρούσεις με τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Επιπλέον, εξετάζεται η εσωτερική πολιτική δυναμική και ο τρόπος με τον οποίο η Κίνα αντιμετωπίζει προκλήσεις όπως η διαχείριση της πανδημίας COVID-19 και η αναδυόμενη οικονομική συνθήκη.

Αυτό το κεφάλαιο, επομένως, προσφέρει μια σύντομη εικόνα της πορείας της Κίνας προς τη θέση της ως παγκόσμιας δύναμης, εστιάζοντας κυρίως στην πρόσφατη εξέλιξη της πολιτικής και στρατηγικής της.

## 1.2 Ιστορική επισκόπηση

Η Κινεζική Επανάσταση του 1949 (Leão Igor, 2021) και η δημιουργία της Λαϊκής Δημοκρατίας σημάδεψαν ένα σημαντικό σταθμό στην ιστορία της Κίνας. Η επανάσταση αυτή οδήγησε στην ανάδυση του Κομμουνιστικού Κόμματος υπό την ηγεσία του Μάο Τσετούνγκ (Zedong 2019) και στην εγκαθίδρυση μιας νέας πολιτικής τάξης στην Κίνα. Οι επόμενες δεκαετίες χαρακτηρίστηκαν από διάφορες φάσεις και εξελίξεις. Η περίοδος της "Μεγάλης Άλματος Προς Εμπρός" που ξεκίνησε το 1958 είχε σημαντικές κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες, αλλά και τραγικές ανθρώπινες απώλειες λόγω των λαθών της πολιτικής. Ακολούθησε η περίοδος της "Πολιτιστικής Επανάστασης" στα τέλη της δεκαετίας του '60 (An Y September 2021) η οποία επέφερε ταραχές και αναταραχές στην κινεζική κοινωνία. Οι μεταρρυθμίσεις που ξεκίνησαν τη δεκαετία του '70 με τον Ντεν Σιαοπίνγκ (An Y September 2021) επέτρεψαν την είσοδο της Κίνας σε μια νέα εποχή. Η πολιτική "Ανοιχτής Πολιτικής" και η εστίαση στην οικονομική ανάπτυξη και την ενσωμάτωση στην παγκόσμια οικονομία σηματοδότησαν μια μεγάλη μεταστροφή στην πορεία της χώρας. Η εμφάνιση της Κίνας ως μιας οικονομικής δύναμης και η αναδύομενη παγκόσμια επιρροή της είχαν τεράστιες επιπτώσεις στην κινεζική αντίληψη για τον εαυτό της και στις διεθνείς σχέσεις. Τέλος, η διαρκής εξέλιξη της Κίνας ως πολιτικού και οικονομικού φορέα έχει επηρεάσει τις πολιτικές αποφάσεις και τις στρατηγικές προτεραιότητές της. Η ανάδυση της ως παγκόσμιου παίκτη έχει διαμορφώσει τον τρόπο με τον οποίο η Κίνα αντιλαμβάνεται τον εαυτό της ως δύναμη που πρέπει να αναλαμβάνει ευθύνες σε παγκόσμιο επίπεδο, ενώ παράλληλα επηρέασε τις διεθνείς σχέσεις, την πολιτική συνεργασία και το εμπόριο.

Τα τελευταία χρόνια έχουν ήδη επιφέρει πολλές προκλήσεις και ευκαιρίες για την Κίνα. Το πρόγραμμα "Μία Ζώνη, Ένα Δρόμο" (Jonathan February 2013) αντιπροσωπεύει μια φιλόδοξη πρωτοβουλία για την ανάπτυξη υποδομής και τη διεύρυνση των εμπορικών σχέσεων, ενισχύοντας την παρουσία και την επιρροή της Κίνας σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι εμπορικές συγκρούσεις μεταξύ της Κίνας και των Ηνωμένων Πολιτειών έχουν δημιουργήσει μια περίοδο αναταραχής στις διεθνείς εμπορικές σχέσεις. Η σύγκρουση αυτή έχει επηρεάσει τις δυναμικές των παγκόσμιων αγορών και έχει θέσει ερωτηματικά όσον αφορά την πορεία της παγκόσμιας οικονομίας. Εντός της Κίνας, η διαχείριση της πανδημίας COVID-19 (Kobierecki May



2023) και η ανάκαμψη της οικονομίας αποτελούν προτεραιότητες. Η Κίνα αντιμετώπισε την πανδημία με σκληρά μέτρα απομόνωσης και έχει επιδείξει μια σχετικά ταχεία ανάκαμψη της οικονομίας της σε σύγκριση με άλλες χώρες. Η εσωτερική πολιτική δυναμική επηρεάζεται από τις αντιδράσεις στις εξωτερικές πιέσεις, τις οικονομικές προκλήσεις και τις κοινωνικές ανάγκες. Ο τρόπος που η Κίνα αντιμετωπίζει αυτές τις προκλήσεις και εξελίσσει τις πολιτικές της επηρεάζει την εσωτερική σταθερότητα και την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Ωστόσο, η Κίνα συνεχίζει να αντιμετωπίζει πολυάριθμες προκλήσεις, και ο τρόπος που αντιδρά και προσαρμόζεται σε αυτές προσδιορίζει τον ρόλο και την επιρροή της τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Κατά τα έτη 2022 και 2023, η ίδια αντιμετώπισε πληθώρα προκλήσεων στους τομείς της πολιτικής και της στρατηγικής της. Το 20ο Κομμουνιστικό Κόμμα Συνέδριο του 2022 (EU 2023) διαμόρφωσε την πορεία που θα ακολουθούσε ο Σι Τζινπίνγκ για τα επόμενα πέντε χρόνια. Ωστόσο, δημόσιες αντιδράσεις σε αποφάσεις του Κόμματος σχετικά με την αντιμετώπιση της πανδημίας του COVID-19 τον Νοέμβριο οδήγησαν σε αλλαγή στρατηγικής. Η νέα προσέγγιση που εστιάζει στην οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική σταθερότητα άσκησε πίεση στο κινεζικό σύστημα υγείας. Παρά την αλλαγή αυτή, ο Σι Τζινπίνγκ διατηρεί τον έλεγχο στην κινεζική πολιτική, αν και η δύναμη των αποφάσεών του έχει ελαττωθεί. Επιπλέον, το 2022 εφαρμόστηκε η πολιτική "μηδενικού COVID" στο Χονγκ Κονγκ, αντικαθιστώντας την προηγούμενη πολιτική. (Jiao J January 2022) Αλλαγές στην εσωτερική και εξωτερική πολιτική υιοθετήθηκαν περισσότερο ως τακτικές παρά στρατηγικές αποχωρήσεις, διατηρώντας ωστόσο τις ιδεολογικές αρχές του Σι Τζινπίνγκ.

Από τον Ιούνιο του 2023 έως σήμερα, η Κίνα αναθεώρησε την πολιτική της για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19. (Kobierecki May 2023) Αρχικά ακολουθούσε παρόμοια προσέγγιση με αυτήν της ηπειρωτικής Κίνας, αλλά τον Ιούνιο του 2023 αποφάσισε να υιοθετήσει την πολιτική "μηδενικού-COVID". Αυτή η αλλαγή προκάλεσε δημόσιες αντιδράσεις και πίεση στο σύστημα υγείας, ενώ η χώρα αντιμετώπιζε ανησυχίες για την υγεία και την οικονομική ανάκαμψη. Παράλληλα, η Κίνα ενισχύει τον ρόλο της σε παγκόσμιες οικονομικές οργανώσεις, όπως η Τράπεζα Ανάπτυξης των BRICS, (Jiao J January 2022) η Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Η προσφορά αυξημένης χρηματοδότησης σε αναπτυσσόμενες

χώρες μέσω αυτών των οργανισμών συνιστά στρατηγικό βήμα για την ενίσχυση του οικονομικού της ρόλου στη διεθνή σκηνή.

Καταλήγοντας, συνεχίζει να εφαρμόζει με τον ίδιο τρόπο, την στρατηγική της για το 2023 σε ό,τι αφορά τα θέματα εξωτερικής πολιτικής. (Bell June 2015) Η έγκριση του νέου Νόμου Εξωτερικών Σχέσεων, που τέθηκε σε ισχύ στις 1η Ιουλίου 2023, αντικατοπτρίζει την αυξανόμενη παγκόσμια προσέγγιση της Κίνας και την επιθυμία της να δημιουργήσει ένα νομικό πλαίσιο για την εξωτερική της πολιτική. Ενισχύει τις μακροχρόνιες θέσεις της Κίνας στη διπλωματία και εισάγει νέες προτεραιότητες, όπως η Παγκόσμια Πρωτοβουλία για την Ασφάλεια, την Ανάπτυξη και τον Πολιτισμό. Ο νόμος επισημαίνει αρχές όπως η ειρηνική συνύπαρξη, η ειρηνική ανάπτυξη και η αντίθεση στη χρήση της βίας. Επιπλέον, καθορίζει ότι όλα τα θεσμικά όργανα του κράτους και οι πολίτες έχουν την υποχρέωση να προστατεύουν την εθνική κυριαρχία και τα συμφέροντα της χώρας στις εξωτερικές σχέσεις και τη συνεργασία. Έτσι λοιπόν, επιβεβαιώνει τον κεντρικό ρόλο του Κομμουνιστικού Κόμματος στις διεθνείς σχέσεις.

## 1.3 Στρατηγικοί στόχοι της Κίνας και κεντρικοί παράγοντες της πολιτικής της

### 1.3.1 Οι στρατηγικοί στόχοι της Κίνας

Οι στρατηγικοί στόχοι της Κίνας έχουν εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου, αλλά κάποιοι κύριοι στόχοι παραμένουν σταθεροί. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η εξωτερική πολιτική και οι στρατηγικοί στόχοι της Κίνας διαμορφώνονται από πολλούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών ηγετών, των εθνικών συμφερόντων και της γεωπολιτικής κατάστασης. Ορισμένοι από τους κύριους στρατηγικούς στόχους της Κίνας περιλαμβάνουν:

-  Οικονομική ανάπτυξη και ευημερία: Η Κίνα έχει στόχο να επιτύχει υψηλούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης και να αυξήσει το επίπεδο διαβίωσης του πληθυσμού της. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της επένδυσης σε βιομηχανίες, της επιδίωξης της καινοτομίας και της διεθνούς εμπορικής συνεργασίας.
-  Τεχνολογική υπεροχή: Η Κίνα επιδιώκει να γίνει ηγετικός παίκτης στον τομέα της τεχνολογίας, συμπεριλαμβανομένων των τομέων όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η κυβερνοασφάλεια και η διαστημική έρευνα.
-  Ενίσχυση της ασφάλειας και της άμυνας: Η Κίνα επιδιώκει την ενίσχυση των στρατιωτικών της δυνατοτήτων και τη διατήρηση εθνικής ασφάλειας.
-  Προώθηση της περιφερειακής επιρροής: Η Κίνα επιδιώκει να διαδραματίσει ηγετικό ρόλο στην Ασία και τον κόσμο, με την ενίσχυση των οικονομικών, πολιτικών και στρατιωτικών της σχέσεων με γειτονικές χώρες και παγκόσμιους εταίρους.
-  Προστασία των εθνικών συμφερόντων: Η Κίνα επιδιώκει να προστατεύσει τα εθνικά της συμφέροντα σε διάφορους τομείς, όπως η πρόσβαση σε πρώτες ύλες, η ασφάλεια των θαλάσσιων διαδρόμων και η διατήρηση ενός ειρηνικού διεθνούς περιβάλλοντος.

Αυτοί είναι γενικοί στόχοι και η εξέλιξή τους μπορεί να εξαρτάται από τις συγκεκριμένες συνθήκες και τις αλλαγές στη γεωπολιτική κατάσταση. Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι οι στρατηγικοί στόχοι της Κίνας μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με τον πολιτικό ηγέτη που βρίσκεται στην εξουσία. Κατά το τρέχον έτος, η Κίνα επικεντρώνει τις προσπάθειές της στην ανάπτυξη τεχνολογίας και οικονομίας. Οι οικονομικές πολιτικές που υποστηρίζει ο Πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ (Jinping, The Governance of China Volume Four 30 June, 2022) στοχεύουν στην επίτευξη αυτάρκειας στον τομέα της τεχνολογίας και στη μείωση της εξάρτησης από εξωτερικούς παράγοντες. Παράλληλα, υλοποιούνται στρατηγικές για την προώθηση των συμφερόντων της σε διεθνές επίπεδο. Ένας νόμος της Κίνας επισημαίνει την κεντρική ηγεσία του Κομμουνιστικού Κόμματος στις διεθνείς σχέσεις και την προστασία των συμφερόντων της χώρας στις εξωτερικές ανταλλαγές και συνεργασίες.

### 1.3.2 Κεντρικοί παράγοντες της Κινεζικής πολιτικής

Οι κεντρικοί παράγοντες που διαμορφώνουν την Κινεζική πολιτική είναι πολλοί και ποικίλοι, και συχνά αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους. Αρχικά το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κίνας (ΚΚΚ) (McGregor 31 July, 2012) είναι το μονοκομματικό κόμμα που διέπει την Κίνα και διαμορφώνει την πολιτική της. Με μια ιεραρχική δομή που περιλαμβάνει το Κεντρικό Κομιτέ του ΚΚΚ, το οποίο λαμβάνει τις σημαντικές πολιτικές αποφάσεις, η πολιτική κατεύθυνση και οι γενικοί στόχοι συχνά ορίζονται από αυτό το κόμμα. Εν συνεχεία, η Κινεζική ηγεσία, που περιλαμβάνει τους ηγέτες της χώρας όπως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο Γενικός Γραμματέας του Κομμουνιστικού Κόμματος Κίνας και η Κεντρική Επιτροπή του ΚΚΚ, διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην καθοδήγηση της πολιτικής. Οι αντιδράσεις, οι πολιτικές προτεραιότητες και οι αποφάσεις αυτών των ηγετών έχουν σημαντική επίδραση στην εξέλιξη της Κινεζικής πολιτικής.

Επίσης πυλώνας της κινεζικής πολιτικής είναι το γεγονός πως η ίδια, έχει μεταμορφωθεί σε μια παγκόσμια οικονομική δύναμη. Η οικονομία της ασκεί σημαντική επίδραση στην πολιτική, καθώς η κυβέρνηση επιδιώκει σταθερή οικονομική ανάπτυξη, δημιουργία θέσεων εργασίας και βελτίωση της ευημερίας του πληθυσμού. Παράλληλα, η Κίνα επενδύει στην επιστημονική έρευνα και την καινοτομία, προκειμένου να ενισχύσει την τεχνολογική της υπεροχή. (D. X. J 12 January 2023) Επιπλέον, η γεωπολιτική θέση της Κίνας και οι διπλωματικές της σχέσεις με άλλες χώρες ασκούν σημαντική επίδραση στην πολιτική της. Η Κίνα επιδιώκει την ενίσχυση της περιφερειακής και παγκόσμιας της επιρροής, προσπαθώντας να υπερασπιστεί τα εθνικά της συμφέροντα. Ωστόσο, ο πληθυσμός και οι κοινωνικές ανάγκες της Κίνας διαδραματίζουν, με τη σειρά τους, κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση της πολιτικής. Οι κοινωνικές αναταραχές, οι αυξημένες απαιτήσεις του πληθυσμού για επιπλέον δικαιώματα και η διαρκής κοινωνική εξέλιξη ασκούν επίδραση στις πολιτικές αποφάσεις.

Καταλήγοντας, αυτοί οι παράγοντες διαδραματίζουν μια δυναμική και αλληλοεπιδρώντα ρόλο στη διαμόρφωση της Κινεζικής πολιτικής. Η συνεχής εξέλιξη της ισορροπίας μεταξύ των παραγόντων προσθέτει νέες στρώσεις πολυπλοκότητας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της Κίνας. Καθώς ο πληθυσμός, η οικονομία, η γεωπολιτική σημασία και οι κοινωνικές ανάγκες εξελίσσονται, η αλληλεπίδρασή τους

δημιουργεί ένα δυναμικό πεδίο που επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνεται και εφαρμόζεται η πολιτική. (Jonathan February 2013) Η ευελιξία αυτή αντικατοπτρίζει την ικανότητα της Κίνας να προσαρμόζει δυναμικά την πολιτική της σε αναπτυσσόμενες καταστάσεις και ανάγκες. Αυτή η επιδεξιότητα, στην ανταπόκριση, σε ποικίλες επιρροές και αναγκαιότητες καθιστά την πολιτική διαδικασία της Κίνας ένα σύνθετο, πολυεπίπεδο σύστημα που εξελίσσεται συνεχώς. Η δυναμική αυτή αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό που επιτρέπει στην Κίνα να προχωρά προς τους στόχους της, προσαρμόζοντας την πολιτική της σύμφωνα με τις συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες εντός και εκτός της χώρας.

## 1.4 Γεωπολιτική και Διεθνείς Σχέσεις της Κίνας

Η Γεωπολιτική και οι Διεθνείς Σχέσεις της Κίνας αποτελούν σημαντικό θέμα στη σύγχρονη πολιτική και οικονομική σκηνή. Η Κίνα αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες και πλέον επιρροπές χώρες στον κόσμο, και η πολιτική της επιρροή εκτείνεται σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένων της γεωπολιτικής, της οικονομίας, της ασφάλειας και των διεθνών σχέσεων.

Αρχικά θα ξεκινήσουμε με τη γεωπολιτική της τοποθεσία, η οποία αποτελεί στρατηγικής σημασίας γεωγραφική θέση. Η γεωπολιτική τοποθεσία της Κίνας στην Ασία έχει μεγάλη σημασία για το διεθνές της ρόλο. Βρίσκεται σε μια κεντρική θέση, και η γειτνίαση της με άλλες μεγάλες χώρες όπως η Ινδία, η Ρωσία και η Ιαπωνία επηρεάζει τις διεθνείς σχέσεις. Εν συνεχεία ισχύ της δίνει και η οικονομική της δύναμη και υπεροχή. Η Κίνα είναι η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο και έχει εκτεταμένες εμπορικές σχέσεις με πολλές χώρες.

Συγκεκριμένα, η ίδια έχει αναπτύξει την πρωτοβουλία "Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος" (Belt and Road Initiative), μια παγκόσμια υποδομητική πρωτοβουλία που συνδέει την Κίνα με πολλές άλλες χώρες. (Linda May 2021) Ένα μεγάλο έργο υποδομής, με σκοπό την ενίσχυση του εμπορίου, της οικονομικής ανάπτυξης και της συνεργασίας. Μια τέτοια πρωτοβουλία ενδέχεται να είναι ο Παγκόσμιος Οδικός Χάρτης της Κίνας. Πρόκειται για ένα σχέδιο που στοχεύει στη δημιουργία ενός συνδυασμού αμέτρητων οδικών, θαλάσσιων και σιδηροδρομικών διαδρομών που θα ενώνουν την Κίνα με την Ασία, την Αφρική και την Ευρώπη. Αυτό το ευρύ και φιλόδοξο έργο αναμένεται να έχει σημαντικές επιδράσεις στο εμπόριο και τις σχέσεις μεταξύ των χωρών που ενώνει. Ακόμα πρέπει να ληφθεί υπόψιν πως, και προ αυτού διέθετε, αλλά και διαθέτει, μεγάλου μήκους εμπορικές σχέσεις, που επηρεάζουν την παγκόσμια εμπορική ισορροπία και την πολιτική πρόσβασης σε αγορές.

## Fixed Asset Investment Growth, 2011 to 2021



Source: National Bureau of Statistics

Graphic© Asia Briefing Ltd.

Πίνακας 1: Η ανάπτυξη των επενδύσεων την δεκαετία 2011-2021

Πηγή: National Bureau of Statistics

Στον ίδιο τομέα, των υποδομών, η Κίνα θα συνεχίσει τις επενδύσεις της το 2023. Η ανάπτυξη των υποδομών παραμένει ισχυρή παρά τις προκλήσεις του υψηλού κόστους και της εξασφάλισης επάρκειας προμηθειών. Η κατασκευαστική βιομηχανία αντιμετωπίζει προκλήσεις, όπως η χαμηλή παραγωγικότητα, η έλλειψη εργατικού δυναμικού και το αυξημένο κόστος κατασκευής. Παράλληλα, οι επενδύσεις στις υποδομές αναμένεται να επιμηκυνθούν με την έκδοση τοπικών κυβερνητικών ομολόγων και την υποστήριξη της κυβέρνησης. Η Κίνα επιδιώκει επίσης τη διεύρυνση των κατασκευαστικών της δυνατοτήτων παγκοσμίως, εστιάζοντας στη ψηφιοποίηση και την υιοθέτηση τεχνολογιών της τεχνητής νοημοσύνης.



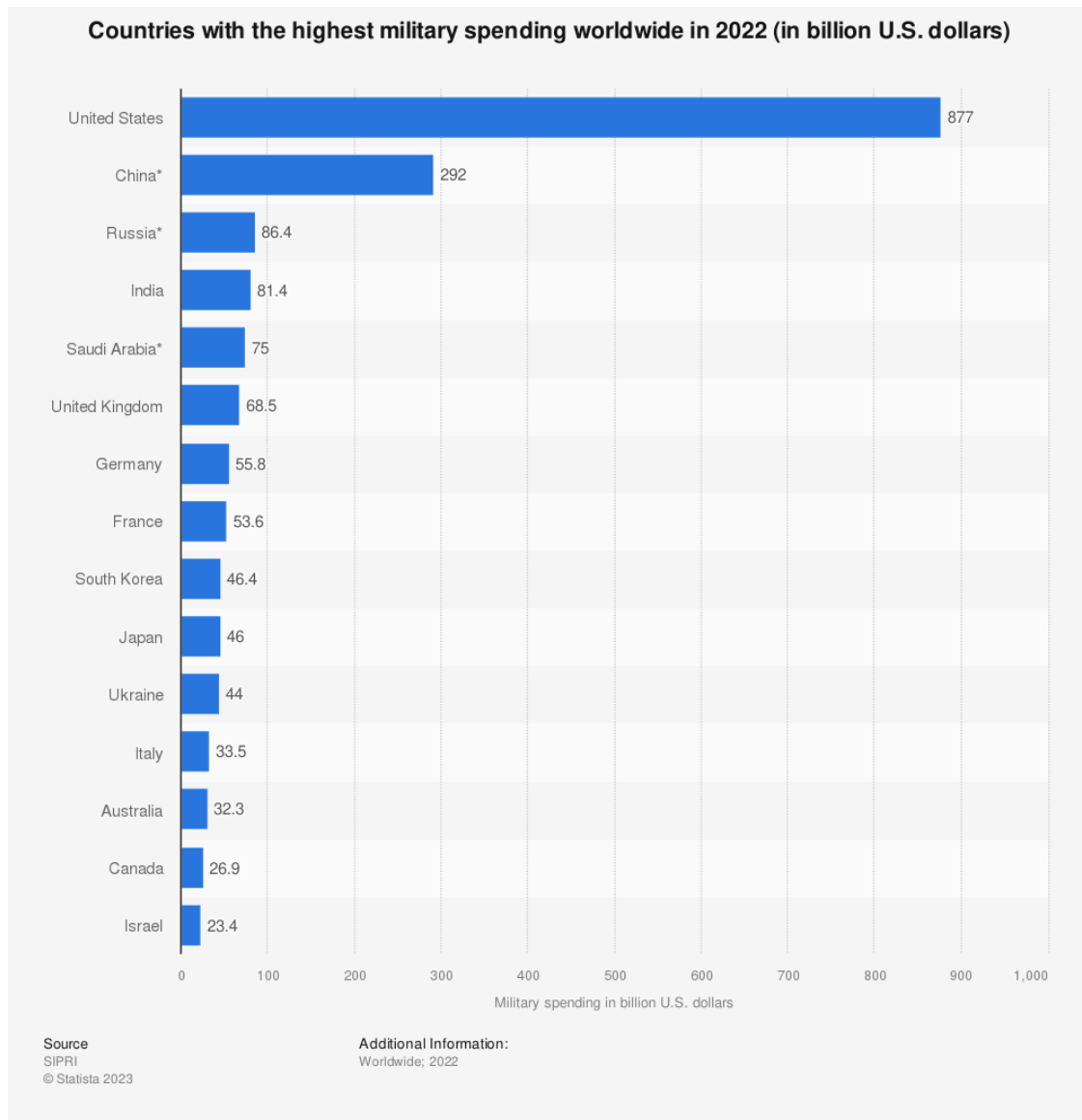
Ακόμα, όσον αφορά, την στρατιωτική ισχύ, η ίδια έχει επενδύσει σημαντικά στον στρατιωτικό τομέα και έχει μετατρέψει τις ένοπλες δυνάμεις της σε μια από τις μεγαλύτερες στον κόσμο. Αυτό επηρεάζει τις σχέσεις της με άλλες χώρες, ιδίως σε περιοχές όπως η Νότια Κίνα για την Θάλασσα, όπου υπάρχουν διενέξεις με γειτονικές χώρες για τα όρια των υδάτων. (Khalaf, Flights tracking North Korean sanctions busters anger China November 2023)



Πίνακας 2: Όρια των υδάτων

Πηγή: China MOD/Japan Defence Ministry/South Korea Defence Ministry

Αξιοσημείωτη παραμένει με την πάροδο του χρόνου η Πολιτική Άμυνας και Στρατηγικής. Η Κίνα αναπτύσσει στρατιωτικές ικανότητες και έχει δρομολογήσει αμυντικά προγράμματα, τα οποία δημιουργούν ανησυχία σε γειτονικές χώρες και άλλα κράτη. Είναι πραγματικά απaráμιλλη η ανάπτυξη και η εξέλιξη των αμυντικών της μηχανισμών με την πάροδο του χρόνου και την χρήση της τεχνολογίας.



Πίνακας 3: China's spending on military

Πηγή: [www.statista.com](http://www.statista.com)

Πιο συγκεκριμένα όσον αφορά τις Διεθνείς Σχέσεις, η Κίνα διατηρεί διάυλο επικοινωνίας, με πολλές χώρες και οργανισμούς, συμμετέχοντας σε διεθνείς συνθέσεις και συμφωνίες. Έχει επίσης αναλάβει έναν ρόλο στην ανάπτυξη και υποστήριξη παγκόσμιων προκλήσεων όπως η αλλαγή του κλίματος. Ωστόσο έχει αντιμετωπίσει κριτική από τη διεθνή κοινότητα, όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, για τον τρόπο που χειρίζεται τους πολίτες, ιδίως σε θέματα όπως οι μειονότητες και οι εκδηλώσεις πολιτικής διαφωνίας. Το 2023, η Κίνα έχει πραγματοποιήσει σημαντικές προόδους στους τομείς της οικονομίας, της κοινωνίας και της διπλωματίας. Εστιάζει στην προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων των ανθρώπων, διασφαλίζοντας

παράλληλα την ανάπτυξη και την ευημερία των πολιτών της. Συνεπώς, έχει αναλάβει δραστικό ρόλο στη διεθνή ειρήνη, παρεμβαίνοντας, για παράδειγμα, στην αναπροσδιορισμό των διπλωματικών σχέσεων μεταξύ Σαουδικής Αραβίας και Ιράν. Όμως, η τελική πορεία της πολιτικής της Κίνας και οι προοπτικές του μέλλοντος εξαρτώνται από ποικίλους μη προβλέψιμους παράγοντες. (Yannan Fall 2022)

Καταλήγοντας, είναι δεδομένο πως οι γεωπολιτικές και διεθνείς σχέσεις της Κίνας είναι πολύπλοκες και απαιτούν διαρκή παρακολούθηση. Η Κίνα αποτελεί έναν βασικό παίκτη στη διεθνή αρένα και επηρεάζει τις παγκόσμιες εξελίξεις σε πολλούς τομείς, όπως την πολιτική ασφάλειας, το εμπόριο, την ανάπτυξη και την περιβαλλοντική πολιτική. Ορισμένα σημαντικά στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη σχετικά με τις γεωπολιτικές και διεθνείς σχέσεις της Κίνας, αφορούν την συμμετοχή της σε πολυμερείς οργανισμούς. Η Κίνα είναι μέλος σημαντικών πολυμερών οργανισμών όπως ο ΟΗΕ, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ), ο Διεθνής Νομισματικός Ταμείο (ΔΝΤ) και άλλοι. Η χώρα ασκεί επιρροή σε αυτούς τους οργανισμούς και συμμετέχει στη διαμόρφωση των παγκόσμιων πολιτικών και οικονομικών προτύπων. (X Fall 2021)

## 1.5 Προκλήσεις και προοπτικές της Κινεζικής στρατηγικής και πολιτικής

### 1.5.1 Οι προκλήσεις

Η Κίνα, ως μια από τις κυριότερες παγκόσμιες δυνάμεις, αντιμετωπίζει πολυάριθμες προκλήσεις σε διάφορους τομείς της πολιτικής και της στρατηγικής της. Οι γεωπολιτικές τάσεις, οι οικονομικές αναδιατάξεις, οι τεχνολογικές προκλήσεις και οι κοινωνικοπολιτικές αντιξοότητες αποτελούν μόνο μερικά από τα ζητήματα που απασχολούν τη χώρα. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων απαιτεί ολοκληρωμένες προσεγγίσεις και στρατηγικές για να διασφαλιστεί η σταθερότητα και η βιώσιμη ανάπτυξη της Κίνας στο μέλλον.

Πιο συγκεκριμένα, το γεωπολιτικό επίπεδο, έχει αναδείξει έντονες διαφωνίες και εντάσεις με πολλές γειτονικές χώρες, κυρίως λόγω των διεκδικήσεών της σε περιοχές όπως η Νότια Κίνα Θάλασσα. Οι διαφωνίες αυτές επικεντρώνονται σε θαλάσσια σύνορα, πόρους και περιφερειακή επιρροή. (Khalaf, Flights tracking North Korean sanctions busters anger China November 2023)Εν συνεχεία στον οικονομικό τομέα, η Κίνα αντιμετωπίζει προκλήσεις στην εσωτερική της μετάβαση από μια εξαγωγοκεντρική οικονομία σε μία πιο ισορροπημένη που θα βασίζεται στην εγχώρια κατανάλωση και την καινοτομία. Παράλληλα, πρέπει να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις της βιώσιμης ανάπτυξης και της προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς η βιομηχανική ανάπτυξη της έχει δημιουργήσει σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα. Ακόμα, όσον αφορά τον τομέα της τεχνολογίας, υπάρχουν προκλήσεις σχετικά με την ασφάλεια δεδομένων και τις κατηγορίες για κυβερνοεπιθέσεις, ενώ η εξάρτηση από εισαγωγές τεχνολογίας αποτελεί ένα άλλο σημαντικό ζήτημα. Τέλος, κοινωνικά και πολιτικά, η Κίνα αντιμετωπίζει προκλήσεις σχετικά με τις εσωτερικές αντιφάσεις μεταξύ των αστικών και των αγροτικών περιοχών. Η ανάγκη για διατήρηση κοινωνικής σταθερότητας και ομοιόμορφης ανάπτυξης απαιτεί συστηματικές λύσεις σε αυτά τα ζητήματα.

Καταλήγοντας, καθώς η Κίνα συνεχίζει να εξελίσσεται ως ηγετικός παράγοντας στο διεθνές σκηνικό, η αντιμετώπιση των προκλήσεων σε πολλούς τομείς αποτελεί κρίσιμη πτυχή της πορείας της. Η διαχείριση των προκλήσεων αυτών απαιτεί έξυπνη πολιτική και στρατηγική που να επιδιώκουν όχι μόνο την επίλυση των τρεχουσών

προβλημάτων, αλλά και τη δημιουργία βιώσιμων λύσεων για τη μελλοντική ανάπτυξη και ευημερία της χώρας.

### 1.5.2 Οι προοπτικές

Η κινεζική πολιτική και στρατηγική, αποτελούν ένα εκτεταμένο πεδίο που προσδιορίζεται από πολλές πτυχές. Αρχικά, η Κίνα επιδιώκει να διατηρήσει την οικονομική της ανάπτυξη ενισχύοντας την εσωτερική κατανάλωση και προωθώντας την καινοτομία. Ενώ επιδιώκει να διατηρήσει τη γεωπολιτική της επιρροή, η Κίνα είναι διατεθειμένη να αντιμετωπίσει διαφορετικές προκλήσεις, συνάπτοντας συμφωνίες και ενισχύοντας σχέσεις με άλλες χώρες.

Οι προοπτικές της κινεζικής πολιτικής και στρατηγικής επεκτείνονται σε πολλούς τομείς. Αναλυτικότερα, επιδιώκει να ενισχύσει την εσωτερική κατανάλωση και να εξαρτάται λιγότερο από τις εισαγωγές, εστιάζοντας στην πρωτοτυπία και την τεχνολογική πρόοδο. Έως σήμερα έχει επιτύχει προτίμηση της εγχώριας παραγωγής, καθώς έχει ενθαρρύνει τις εταιρείες της να αυξήσουν την τοπική παραγωγή προϊόντων, μειώνοντας έτσι, την ανάγκη για εισαγωγές. Επίσης, η κυβέρνηση έχει προσφέρει οικονομικά κίνητρα, όπως επιδοτήσεις ή φορολογικά κίνητρα, σε καταναλωτές που αγοράζουν εγχώρια προϊόντα. Από την άλλη πλευρά στα λίγα εισαγόμενα προϊόντα, έχουν επιβληθεί δασμολογικές επιβαρύνσεις ή περιορισμοί, γεγονός που αυξάνει την προτίμηση των πολιτών για εγχώρια προϊόντα. Ωστόσο, γνωστό είναι ότι, έχουν διεξαχθεί, εκστρατείες ενθάρρυνσης της κατανάλωσης, προωθώντας το μήνυμα της σημασίας της ενίσχυσης της εγχώριας οικονομίας, μέσω της αγοράς προϊόντων που παράγονται στην Κίνα. (K. S. R 1 January 2017)

Στο γεωπολιτικό επίπεδο, η Κίνα επιδιώκει να διατηρήσει και να ενισχύσει την παρουσία της σε διεθνές επίπεδο, επεκτείνοντας την επιρροή της σε οικονομικά και πολιτικά θέματα. Αναπτύσσει στρατηγικές συμφωνίες και επενδύσεις σε υποδομές σε πολλές περιοχές, όπως την Αφρική και την Ευρώπη, προκειμένου να ενισχύσει την οικονομική της παρουσία. Η Κίνα έχει επενδύσει σημαντικά σε υποδομές σε πολλές χώρες μέσω της πρωτοβουλίας "Μια Ζώνη, Μια Οδός" (Belt and Road Initiative), (Khalaf, Ten years of China's Belt and Road: what has \$1tn achieved? 2023) η οποία στοχεύει στη δημιουργία μιας συνδεδεμένης υποδομής που θα συνδέει την Κίνα με την Ασία, την Ευρώπη και άλλες περιοχές, αυξάνοντας την οικονομική της επιρροή. Αυτή η επέκταση δημιουργεί και προκαλεί γεωπολιτικές ανησυχίες. Κάποιοι θεωρούν ότι

μπορεί να οδηγήσει σε οικονομική εξάρτηση άλλων χωρών από την Κίνα, ενώ άλλοι ανησυχούν για την αύξηση της σφαίρας επιρροής της Κίνας σε πολιτικό επίπεδο.

Ωστόσο, η εξέλιξη της κινεζικής πολιτικής και στρατηγικής εξαρτάται από την ικανότητά της να ανταποκριθεί σε πολυπλοκότερες προκλήσεις, όπως η οικονομική ανάπτυξη με αειφόρο τρόπο, η ενίσχυση της κυβερνοασφάλειας, και η διαχείριση των γεωπολιτικών αντιδράσεων. Η επιτυχία της Κίνας σε αυτά τα πλαίσια θα καθορίσει την πορεία της σε παγκόσμιο επίπεδο. Είναι αλήθεια πως, αυτή την στιγμή είναι σε θέση να αντιμετωπίζει προκλήσεις, όσον αφορά την τεχνολογική ανάπτυξη και την Κυβερνοασφάλεια, επιδιώκοντας την ανάπτυξη εγχώριας τεχνολογίας και την αποτροπή Κυβερνοεπιθέσεων και παραβιάσεων της ασφάλειάς της. (Parasol February 2018) Συνολικά, οι προοπτικές της κινεζικής πολιτικής και στρατηγικής περιλαμβάνουν την προσαρμογή σε νέες οικονομικές και γεωπολιτικές συνθήκες, ενώ προσπαθεί να διατηρήσει την οικονομική της ηγετική θέση και τη γεωπολιτική της επιρροή σε ένα αναπτυσσόμενο παγκόσμιο περιβάλλον.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

### Η Πολιτική και η Στρατηγική της Ρωσίας

#### 2.1 Εισαγωγή

Η Ρωσία, μια χώρα με πολυδιάστατη παρουσία στη διεθνή σκηνή, αποτελεί έναν παγκόσμιο παράγοντα που διαμορφώνει τις διεθνείς πολιτικές και γεωπολιτικές συνθήκες. Η πολιτική της Ρωσίας και η στρατηγική της προσέγγιση αποτελούν αντικείμενο έντονου ενδιαφέροντος και συνεχούς ανάλυσης στον χώρο των διεθνών σχέσεων. Με βάση την ιστορία, τον πολιτισμό, τη γεωγραφία και τα οικονομικά της συμφέροντα, η Ρωσία κατέχει μια μοναδική θέση στον κόσμο, επηρεάζοντας την εξέλιξη των διεθνών πολιτικών και συχνά διαμορφώνοντας τις εκάστοτε γεωπολιτικές συνθήκες.

Η παρούσα διπλωματική εργασία αναζητά να διεισδύσει στα βάθη αυτής της πολυσύνθετης πραγματικότητας, επιδιώκοντας την κατανόηση των διαφόρων επιπέδων και πτυχών που συνθέτουν τη στρατηγική πορεία και την πολιτική της Ρωσίας. Μέσα από την εξέταση της ιστορίας της, των εξωτερικών της σχέσεων, της επιρροής της στις περιφερειακές και παγκόσμιες δυναμικές και των πολιτικών της επιλογών, η εργασία αυτή θα προσφέρει μια ολοκληρωμένη και λεπτομερή εικόνα της Ρωσίας ως παγκόσμιου παράγοντα και της επίδρασής της στις διεθνείς πολιτικές και γεωπολιτικές συνθήκες.

Καταλήγοντας, το κεφάλαιο αυτό αποσκοπεί στην εξέταση των επιχειρησιακών τακτικών και γεωπολιτικών στρατηγικών που έχει υιοθετήσει η Ρωσία σε διάφορους τομείς, όπως η επιρροή της σε γειτονικές χώρες ή οι ενέργειές της σε περιοχές όπως η Ουκρανία και η Συρία, αλλά και η ανάπτυξη στρατηγικού οπλοστασίου. Παράλληλα, η έρευνα θα επικεντρωθεί στην εξέλιξη των διμερών και πολυμερών σχέσεων της Ρωσίας με άλλες δυνάμεις, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Κίνα και η Μέση Ανατολή. Επικεντρώνοντας στον τρόπο που αυτές οι σχέσεις διαμορφώνουν την παγκόσμια γεωπολιτική, η έρευνα θα εξετάσει τον τρόπο με τον οποίο η Ρωσία αλληλοεπιδρά με άλλα κράτη και πώς αυτές οι αλληλεπιδράσεις επηρεάζουν την παγκόσμια γεωπολιτική σκηνή. Κατά την διερεύνηση αυτών των



σχέσεων, η έρευνα θα εστιάσει στη δυναμική των συμμαχιών, των πολιτικών αντιθέσεων και των οικονομικών συνεργασιών που διαμορφώνουν τον τρόπο με τον οποίο κάθε δύναμη επιδρά στις γεωπολιτικές πτυχές του παγκόσμιου συστήματος.

## 2.2 Ιστορική επισκόπηση

Η ιστορική πορεία της Ρωσίας είναι πλούσια και σύνθετη, επηρεάζοντας σημαντικά τη σημερινή της κατάσταση. Η δημιουργία της Σοβιετικής Ένωσης μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση του 1917 άλλαξε το πρόσωπο της χώρας. (Smith 2020) Η ένωση αυτή διαδραμάτισε κρίσιμο ρόλο στην παγκόσμια ιστορία, επηρεάζοντας τον πολιτικό και πολιτιστικό χάρτη του κόσμου. Κατά τον ψυχρό πόλεμο, η Ρωσία και οι σοβιετικές δομές της αποτέλεσαν μια από τις δύο μεγάλες δυνάμεις που προσπαθούσαν να διαμορφώσουν την παγκόσμια τάξη. Η ένταση αυτή κατέληξε στην οικονομική και πολιτική κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης στα τέλη του 20ού αιώνα, με τη Ρωσία να βρίσκεται αντιμέτωπη με μια νέα πραγματικότητα.

Οι πρώτες δεκαετίες του 21ου αιώνα ήταν κρίσιμες για την εσωτερική αναδιάρθρωση και την αναζήτηση νέων ταυτοτήτων μετά τις μεγάλες αλλαγές. Η Ρωσία αντιμετώπισε οικονομικές δυσκολίες και προσπάθησε να επανακαθορίσει τον ρόλο της στη διεθνή σκηνή. Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, η χώρα επεκτείνει την παρουσία της, ενισχύοντας δεσμούς σε παγκόσμιο επίπεδο. Στις τελευταίες πέντε χρονιές, επικεντρώθηκε στην ενίσχυση της εσωτερικής σταθερότητας μέσω κοινωνικών προγραμμάτων και τη διατήρηση της επιρροής της σε παγκόσμια θέματα ασφάλειας και ενέργειας. (Jeffrey March 2009)

Εν κατακλείδι, η σημερινή πορεία της Ρωσίας αποτελεί μια σύνθεση της πλούσιας ιστορίας της, όπου οι αλλαγές και οι προσαρμογές της χώρας στις διεθνείς πραγματικότητες είναι συνεχείς και εντονότατα παρόντες. Αυτή η δυναμική πορεία διαμορφώνει έναν συναρπαστικό χώρο για ερευνητική ανάλυση και αναδεικνύει τη σημαντική θέση της Ρωσίας στον διεθνή πολιτικό χώρο. Η διαρκής αλλαγή της Ρωσίας δεν είναι μόνο ένα θέμα παρελθούσας ιστορίας, αλλά ένα σύγχρονο φαινόμενο που επηρεάζει την παγκόσμια πολιτική αρένα. Η συνεχής αναπροσαρμογή της σε νέα δεδομένα αναδεικνύει την επιδεξιότητά της να αντιμετωπίζει προκλήσεις και να προσαρμόζεται σε διαφορετικές διεθνείς πραγματικότητες. Οι συνεχείς εξελίξεις στη ρωσική πολιτική και διπλωματία αποτελούν αντικείμενο ενδιαφέροντος και μελέτης για την κοινότητα των ερευνητών, καθώς αναδεικνύουν το πώς μια χώρα με πλούσια ιστορία συνεχίζει να προσαρμόζεται στις προκλήσεις του παρόντος και διαμορφώνει το μέλλον της στην παγκόσμια σκηνή.

## 2.3 Οι πολιτικές και στρατηγικές επιδιώξεις της Ρωσίας

### 2.3.1 Η πολιτική της Ρωσίας και οι πολιτικές επιδιώξεις

Η πολιτική της Ρωσίας είναι ένα πολύπλοκο θέμα που εξελίσσεται βάσει πλήθους παραγόντων. Ανάμεσά τους, εντάσσονται τα εθνικά, περιφερειακά και διεθνή συμφέροντά της. Οι πολιτικές προσπάθειές της συχνά αντικατοπτρίζουν την επιδίωξη της να διατηρήσει τη γεωπολιτική της επιρροή στην Ευρώπη και την Ασία, καθώς και να προστατεύσει τα συμφέροντά της σε πολλούς τομείς. Οι ενέργειές της στη διεθνή σκηνή εστιάζονται πολλές φορές στη διατήρηση της επιρροής της σε περιοχές όπως η Ουκρανία, η Γεωργία, η Μολδαβία και άλλες πρώην σοβιετικές δημοκρατίες. Η προσέγγισή της σε θέματα όπως η ενέργεια, ειδικά οι προμήθειες φυσικού αερίου προς την Ευρώπη, οι στρατιωτικές επεμβάσεις και η γεωπολιτική της δράση, αποτελούν ορισμένους από τους τρόπους με τους οποίους επιδιώκει να διατηρήσει την επιρροή της. Επιπλέον, η Ρωσία επιδιώκει συχνά να ενισχύσει τη δυναμική της ως παγκόσμιος παίκτης, ειδικά μέσω του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ και άλλων διεθνών οργανισμών, προσπαθώντας να διαδραματίσει ενεργό ρόλο στην παγκόσμια πολιτική σκηνή. Παρόλα αυτά, οι ενέργειες και οι πολιτικές της είναι αντικείμενο συζητήσεων και αντιδράσεων από διάφορα κράτη και ομάδες λόγω της πολυπλοκότητάς τους και των επιπτώσεών τους στις διεθνείς σχέσεις. (Chiappa January 2024)

Πιο συγκεκριμένα, η πολιτική της Ρωσίας αναλύεται σε διάφορους τομείς:

- ✚ Γεωπολιτική Επιρροή: Η Ρωσία επιδιώκει να διατηρήσει και να ενισχύσει την επιρροή της στις γειτονικές και πέραν αυτών περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της ανατολικής Ευρώπης και άλλων περιοχών που θεωρεί σημαντικές λόγω ιστορικών και γεωστρατηγικών λόγων.
- ✚ Ενέργεια: Ως σημαντικός παραγωγός φυσικού αερίου και πετρελαίου, η Ρωσία έχει επηρεάσει την ενεργειακή πολιτική της Ευρώπης, ιδίως μέσω των προμηθειών φυσικού αερίου.
- ✚ Περιφερειακές Επεμβάσεις: Οι ενέργειες της Ρωσίας, όπως η προσάρτηση της Κριμαίας το 2014 και η εμπλοκή της στην ανατολική Ουκρανία, έχουν προκαλέσει έντονες αντιδράσεις από τη διεθνή κοινότητα.

- ✚ Σχέσεις με Διεθνείς Οργανισμούς: Η Ρωσία προσπαθεί να ενισχύσει τον ρόλο της σε οργανισμούς όπως ο ΟΗΕ και το Συμβούλιο Ασφαλείας, παρά τις κατακραυγές και την κριτική που δέχεται λόγω παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Συνοψίζοντας, αυτά αποτελούν κάποια από τα βασικά χαρακτηριστικά της πολιτικής της Ρωσίας. Η πολιτική αυτή αντικατοπτρίζει μια σύνθεση συνεχών και πολυποίκιλων κινήσεων, αναπτύσσοντας μια στρατηγική που συνδυάζει ισχύ, ιστορία και προοπτικές για το μέλλον. Είναι μια χώρα με βαθιές ιστορικές ρίζες που προσπαθεί να διατηρήσει και να ενισχύσει την επιρροή της στον παγκόσμιο χώρο. Αντιμετωπίζοντας γεωπολιτικές προκλήσεις και αναζητώντας την ασφάλειά της, προσπαθεί να διατηρήσει ισχυρές σχέσεις με διεθνείς εταίρους. Πέρα από τις διεθνείς αντιδράσεις, η πολιτική της Ρωσίας συνεχίζει να γράφει νέες σελίδες στον κόσμο της διεθνούς πολιτικής καθώς ο χρόνος προχωρά.

### 2.3.2 Η στρατηγική της Ρωσίας και οι στρατηγικές της επιδιώξεις

Αναμφισβήτητα, η στρατηγική της Ρωσίας αποτελεί σημαντικό παράγοντα στις διεθνείς σχέσεις και τη γεωπολιτική του πλανήτη. Με βάση τον πλούτο της ιστορίας, του πολιτισμού και της οικονομίας της, η Ρωσία διατηρεί παγκόσμια επίδραση που ξεπερνά τα σύνορά της. Η συμμετοχή της σε διεθνή γεωπολιτικά θέματα, οι οικονομικές συναλλαγές και η παρουσία της στις παγκόσμιες αγορές ενέργειας αποτελούν ένδειξη της σημαντικής θέσης που κατέχει. (Studin January 2017)

#### Επιδιώξεις της Ρωσίας:

- ✚ Διατήρηση Γεωπολιτικής Επιρροής: Στοχεύει στη διατήρηση επιρροής σε γειτονικές περιοχές, όπως στην Ουκρανία και τη Λευκορωσία, θεωρώντας τις κρίσιμες για την ασφάλειά της.
- ✚ Ασφάλεια και Σταθερότητα: Επιδιώκει την εσωτερική σταθερότητα και ασφάλεια, αντιμετωπίζοντας εσωτερικές απειλές και διασφαλίζοντας τα σύνορά της.
- ✚ Ενίσχυση Οικονομικής Επιρροής: Η εξαγωγή ενέργειας είναι ζωτικής σημασίας για την οικονομία της, επιδιώκοντας την επιρροή στις παγκόσμιες ενεργειακές αγορές.
- ✚ Διεθνής Επιρροή: Επιθυμεί να διατηρήσει τη θέση της ως παγκόσμιος παίκτης σε πολιτικές και οικονομικές συζητήσεις.
- ✚ Ασφάλεια και Στρατηγική Άμυνα: Επενδύει στην ενίσχυση των στρατιωτικών της ικανοτήτων για να διατηρήσει τη θέση της στον κόσμο.

Καταλήγοντας, οι προτεραιότητες της Ρωσίας διαμορφώνουν τη στρατηγική της και επηρεάζουν τις διεθνείς της σχέσεις. Συχνά, αυτές οι προσπάθειες οδηγούν σε συγκρούσεις ή διαφωνίες με άλλα κράτη, ενώ παράλληλα συμμετέχει ενεργά σε διεθνή γεωπολιτικά θέματα. (Ofer August 2015) Η Ρωσία συνεχίζει να αναπτύσσει και να προσαρμόζει τη στρατηγική της με βάση τις εξελίξεις στην παγκόσμια πολιτική, οικονομία και ασφάλεια.

## 2.4 Η Ρωσική διπλωματία σχετικά με τον πόλεμο και την ειρήνη

Η ρωσική διπλωματία έχει μια μακρά ιστορία και έντονη παρουσία σε διάφορες διεθνείς σκηνές, ειδικά σε θέματα πολέμου και ειρήνης. Η προσέγγισή της σε αυτά τα θέματα συχνά βασίζεται σε πολλούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της ιστορικής κληρονομιάς, των εθνικών συμφερόντων και της γεωπολιτικής θέσης της Ρωσίας. Στις συγκρούσεις και τις κρίσεις, η ρωσική διπλωματία συχνά προσπαθεί να ασκήσει επιρροή υποστηρίζοντας διπλωματικές λύσεις και διαπραγματεύσεις. Η χώρα επιδιώκει συχνά να διατηρήσει τη διεθνή σταθερότητα και τον έλεγχο των κρίσεων μέσω διαλόγου και διπλωματικής πίεσης, αν και η συγκεκριμένη προσέγγιση μπορεί να διαφέρει ανάλογα με το συγκεκριμένο πλαίσιο και τα συμφέροντα της Ρωσίας. Στον τομέα της ειρήνης, η Ρωσία συχνά αναζητά τον ρόλο του διαμεσολαβητή σε διαμάχες και συγκρούσεις, προσπαθώντας να επιτύχει συμφωνίες που θα οδηγήσουν σε ειρηνικές λύσεις. Ωστόσο, οι αντιλήψεις για τον ρόλο και τις προσπάθειες της Ρωσίας στον τομέα αυτό μπορούν να διαφέρουν ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύονται οι ενέργειές της από διάφορους διεθνείς παράγοντες. Το συνολικό πλαίσιο της ρωσικής διπλωματίας σε θέματα πολέμου και ειρήνης επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες και συνήθως αντικατοπτρίζει τη στρατηγική της Ρωσίας για την προώθηση των εθνικών της συμφερόντων στη διεθνή σκηνή. (Khodorkovsky June 2023)

Πιο συγκεκριμένα, η Ρωσία έχει εμπλακεί σε πολλές καταστάσεις πολέμου και ειρήνης στο παρελθόν και το παρόν. Αυτά είναι μερικά συγκεκριμένα παραδείγματα:

- ✚ Πόλεμος στη Συρία: Η Ρωσία στήριξε τον πρόεδρο της Συρίας, Bashar al-Assad, (Lesch November 2005) στον εμφύλιο πόλεμο της χώρας. Η εμπλοκή της στρατιωτικά άλλαξε τον ρυθμό των μαχών και συνέβαλε στη σταθεροποίηση του καθεστώτος του Assad.
- ✚ Διαμεσολάβηση στην Ουκρανία: Η Ρωσία έχει εμπλακεί στην κρίση στην Ουκρανία μέσω διαπραγματεύσεων και διαμεσολάβησης μεταξύ των διαφόρων πλευρών, όπως η κρίση στην ανατολική Ουκρανία και η κατάληψη της Κριμαίας. (Q. A. D August 2022)

- ✚ Επιρροή στο Καζακστάν: Σε ορισμένες περιπτώσεις, η Ρωσία έχει ασκήσει επιρροή σε περιοχές όπως το Καζακστάν, (T. N. Y June 1997) ενθαρρύνοντας πολιτικές σταθερότητας μέσω διαφόρων πολιτικών μέσων.
- ✚ Συμμετοχή σε διεθνείς ειρηνευτικές επιχειρήσεις: Η Ρωσία έχει συμμετάσχει σε διεθνείς ειρηνευτικές αποστολές όπως στα Βαλκάνια και στην Κεντρική Αφρική, παρέχοντας στρατιωτική υποστήριξη ή συμμετέχοντας στις ειρηνευτικές διαδικασίες.

Αυτά τα παραδείγματα απεικονίζουν πώς η Ρωσία επιδρά σε διάφορες καταστάσεις πολέμου και ειρήνης, είτε μέσω στρατηγικών εμπλοκών είτε μέσω διπλωματικών προσπαθειών για ειρηνικές λύσεις.

Από διαφορετική σκοπιά, με πρόσφατο γεγονός τον πόλεμο Ρωσίας-Ουκρανίας, η κατάσταση περιλαμβάνει διάφορες πτυχές σε σχέση με τον πόλεμο και την ειρήνη. Ορισμένα σημαντικά στοιχεία που αφορούν τη ρωσική άποψη είναι αρχικά, η διαμάχη στην ανατολική Ουκρανία. Η Ρωσία έχει αρνηθεί τις κατηγορίες περί επιρροής ή συμμετοχής στη διαμάχη στην ανατολική Ουκρανία, παρά τις αντιδράσεις από διεθνή κοινότητα και την Ουκρανία. (Xiaotong January 2023) Το Κρεμλίνο έχει επίσης δηλώσει ότι δεν υπάρχει στρατιωτική παρουσία της Ρωσίας στην περιοχή αυτή. Επιπλέον, η Ρωσία έχει εμπλακεί σε διάφορες διπλωματικές προσπάθειες για επίλυση της κρίσης, όπως οι διαπραγματεύσεις του Μινσκ και η συμφωνία εκείνης της διαδικασίας για κατάπαυση του πυρός. Εν συνεχεία, το ρωσικό κράτος, θεωρεί την Ουκρανία ως μια σημαντική περιοχή στο γεωπολιτικό της πεδίο επιρροής και ενδιαφέροντος, ιδίως λόγω των ιστορικών, πολιτιστικών και οικονομικών δεσμών. Ακόμα, η Ρωσία εξετάζει τα εθνικά της συμφέροντα στην περιοχή και επιθυμεί την προστασία των ρωσόφωνων πληθυσμών στην ανατολική Ουκρανία. (Xiaotong January 2023) Ωστόσο, άραυτα ο πόλεμος συνεχίζεται έχοντας σχεδόν ολοκληρώσει δύο χρόνια, μεταβάλλοντας την παγκόσμια πολιτική σκηνή και δημιουργώντας ανατάραξη και ανισορροπία σε πολλούς παράγοντες της διεθνούς στρατηγικής και πολιτικής σκηνής.

Καταλήγοντας, η ρωσική άποψη για την κατάσταση στην Ουκρανία είναι πολύπλοκη και περιλαμβάνει πολλούς παράγοντες, εκ των οποίων ορισμένοι διαφέρουν από τις απόψεις άλλων διεθνών φορέων. Η σχέση μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας είναι περίπλοκη και επηρεάζεται από ιστορικά, πολιτικά και γεωπολιτικά

ζητήματα. Ο πόλεμος στην ανατολική Ουκρανία έχει δημιουργήσει σοβαρές προκλήσεις για την περιοχή και τις διεθνείς σχέσεις. (S March 2023) Η διαμάχη συνεχίζεται και παρά τις προσπάθειες διπλωματίας για ειρηνική επίλυση, οι εντάσεις παραμένουν. Οι δύο χώρες έχουν διαφορετικές απόψεις για τα γεγονότα στην ανατολική Ουκρανία και τις ενέργειες που ακολουθούν. Η επίλυση αυτής της σύγκρουσης απαιτεί διαπραγματεύσεις, συνεργασία και συμφωνίες που να λαμβάνουν υπόψη τις ανησυχίες και τα συμφέροντα όλων των εμπλεκόμενων πλευρών. Η διεθνής κοινότητα προσπαθεί να διευκολύνει τον διάλογο και να βρει μια διαρκή ειρηνική λύση, προκειμένου να επιτευχθεί σταθερότητα και ειρήνη στην περιοχή. Είναι μια ευαίσθητη κατάσταση που απαιτεί συνεχή προσοχή και προσπάθειες από όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές για να επιτευχθεί μια βιώσιμη λύση.



## 2.5 Η εικόνα της Ρωσίας στο παγκόσμιο πολιτικό σκηνικό

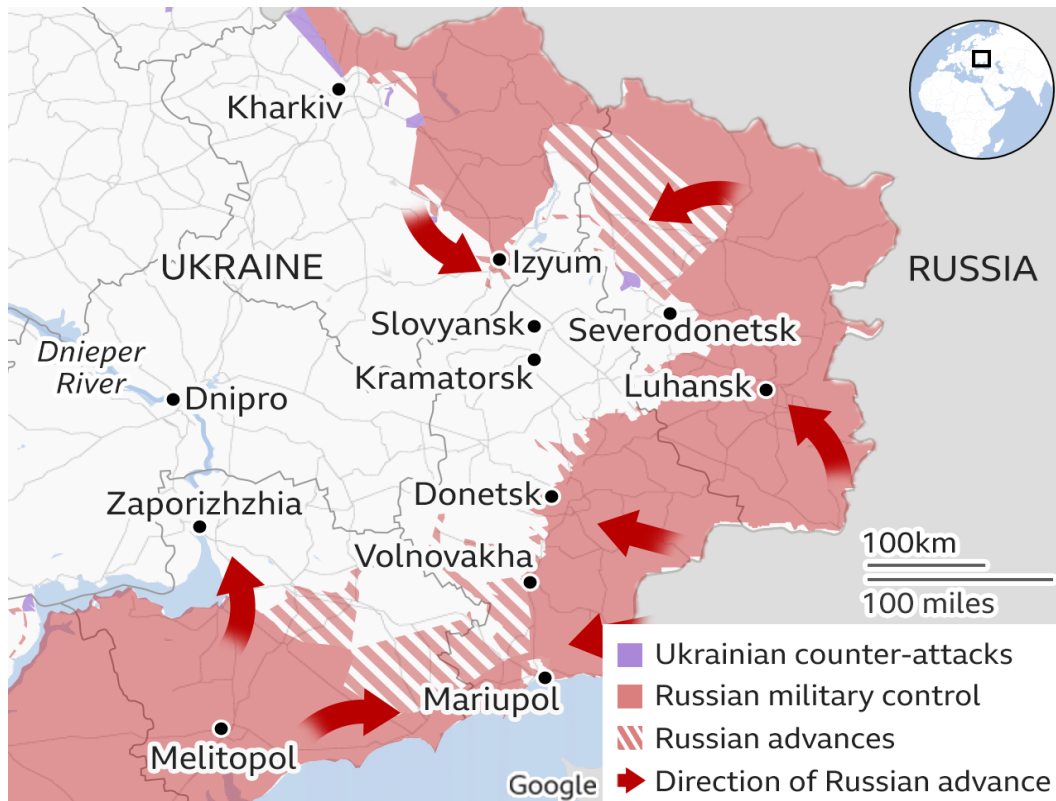
Η εικόνα της Ρωσίας στην παγκόσμια πολιτική σκηνή είναι εξαιρετικά ποικίλη και προκαλεί διχασμό στις αντιδράσεις και τις απόψεις των διάφορων χωρών. Υπάρχουν χώρες που θεωρούν τη Ρωσία στρατηγικό εταίρο ή κυρίαρχο παίκτη σε περιφερειακά θέματα, ενώ άλλες τις αντιλαμβάνονται ως απειλή για τη διεθνή ασφάλεια. Αυτή η διχοτόμηση προκύπτει από τις διάφορες κινήσεις της Ρωσίας στη διεθνή σκηνή, που ενίοτε ενθαρρύνουν τη συνεργασία ή προκαλούν έντονες αντιδράσεις, ανάλογα με τα συμφέροντα των χωρών.

Στο πλαίσιο αυτό, έχουν υπάρξει γεγονότα που προκάλεσαν διχασμό στη διεθνή κοινότητα ως προς τη Ρωσία, με ξεκίνημα το 2014 με την κρίση στην Ουκρανία. Η παρέμβαση της Ρωσίας στην Κριμαία και η υποστήριξή της σε αποσχιστικά κινήματα στην ανατολική Ουκρανία προκάλεσαν ανησυχία και αντιδράσεις από δυτικές χώρες. (Chiappa January 2024) Οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλα κράτη επέβαλαν οικονομικές κυρώσεις στη Ρωσία ως απάντηση στις ενέργειές της. Ωστόσο, άλλες χώρες όπως η Κίνα και η Συρία δεν καταδίκασαν τη ρωσική επέμβαση. Η Κίνα συνήθως ακολουθεί μια πολιτική μη παρέμβασης στις εσωτερικές υποθέσεις άλλων χωρών, ενώ η Συρία είχε την υποστήριξη της Ρωσίας στον εμφύλιο πόλεμο που βρισκόταν εκείνη την περίοδο. Η κρίση αυτή οδήγησε σε μεγάλες διπλωματικές πιέσεις και αντιπαραθέσεις σε διεθνές επίπεδο, ενισχύοντας τις γεωπολιτικές εντάσεις.

Η συνέχιση με την είσοδο της Ρωσίας στον εμφύλιο πόλεμο της Συρίας το 2015 επιφύλαξε διάφορες αντιδράσεις από διάφορες χώρες. Η Ρωσία υποστήριξε τον Πρόεδρο Assad στη σύγκρουση, προσφέροντας στρατιωτική στήριξη και συμβάλλοντας στην αλλαγή του πολεμικού γίνεσθαι. (Lesch November 2005) Ορισμένες χώρες, κυρίως δυτικές, καταδίκασαν την εμπλοκή της Ρωσίας στη Συρία και επέβαλαν κυρώσεις, εκφράζοντας ανησυχία για τον τρόπο που η Ρωσία επενέβη στον εμφύλιο πόλεμο. Από την άλλη πλευρά, χώρες όπως ο Ιράν και η Κίνα έδειξαν περισσότερη συνεργασία και συμπαράσταση προς τη Ρωσία σε αυτό το θέμα. Οι δεσμοί αυτών των χωρών με τη Ρωσία και η κοινή τους προσέγγιση σε διάφορα διεθνή θέματα επηρέασαν την αντίδρασή τους έναντι της συμμετοχής της Ρωσίας στον πόλεμο στη Συρία.

Ακόμα, μία κρίσιμη στιγμή διαδραματίστηκε το 2021, με τη δολοφονία του Αλεξέι Ναβάλνι, που προκάλεσε έντονες αντιδράσεις σε διεθνές επίπεδο. (Ivanova December 2023) Ο Ναβάλνι, ως αντιφασίστας και πολιτικός, είχε γίνει σύμβολο αντιπολίτευσης στη Ρωσία και η δολοφονία του προκάλεσε οργή και ανησυχία σε πολλές χώρες. Οι δυτικές χώρες, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ευρωπαϊκή Ένωση, κατηγόρησαν τη Ρωσία για τη δολοφονία του Ναβάλνι και επέβαλαν κυρώσεις στη χώρα ως απάντηση στο γεγονός. Από την άλλη πλευρά, χώρες όπως η Κίνα και η Τουρκία διατήρησαν μια πιο διστακτική στάση. Η Κίνα, συνήθως, ακολουθεί πιο διακριτική πολιτική όσον αφορά σε εσωτερικές υποθέσεις άλλων χωρών, ενώ η Τουρκία, παρ' ότι είναι μέλος του ΝΑΤΟ, έχει καλές διμερείς σχέσεις με τη Ρωσία και πιθανόν να έκανε προσπάθειες να διατηρήσει τις διμερείς σχέσεις της. (Timothy April 2018)

Αδιαμφισβήτητα, στον διχασμό της διεθνούς κοινότητας, όσον αφορά την Ρωσία συνέβαλε και ο πόλεμος στην Ουκρανία το 2022, όταν η Ρωσία εισέβαλλε στην τελευταία, υποστηρίζοντας προστασία των ρωσόφωνων της και αποσχιστικές τάσεις. Οι ρωσικές στρατιωτικές επιχειρήσεις οδήγησαν σε βίαιες συγκρούσεις και καταδίκη από την πλευρά των δυτικών χωρών. Το γεγονός αυτό οδήγησε σε διχασμό στη διεθνή κοινότητα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι Ηνωμένες Πολιτείες αντέδρασαν με επιβολή κυρώσεων κατά της Ρωσίας, εστιάζοντας σε οικονομικά, διπλωματικά και στρατιωτικά μέτρα. (EU 2023) Αυτές οι χώρες καταδίκασαν εντονότατα τη ρωσική επέμβαση και απαιτούσαν από τη Ρωσία να αποσύρει τις δυνάμεις της από την Ουκρανία. Από την άλλη πλευρά, άλλες χώρες όπως η Κίνα και η Ινδία εξέφρασαν πιο περιορισμένη αντίδραση ή αποφεύγοντας να καταδικάσουν εντελώς τη Ρωσία. Αυτές οι χώρες παρουσίασαν πιο διστακτική στάση, ίσως λόγω οικονομικών συμφερόντων ή διπλωματικών λόγων. Συνολικά, ο πόλεμος στην Ουκρανία προκάλεσε έντονες αντιδράσεις και διχασμό στη διεθνή κοινότητα σχετικά με τη στάση προς τη Ρωσία, εμφανίζοντας διαφορετικές απόψεις και προσεγγίσεις ανάλογα με τα εθνικά, οικονομικά και γεωπολιτικά συμφέροντα κάθε κράτους.



Πίνακας 4: Η Ρωσική εισβολή στην Ουκρανία

Πηγή: UK Mod, Institute for the Study of War

Καταλήγοντας, η διαφορετική οπτική που έχει η διεθνής κοινότητα για τη Ρωσία αντικατοπτρίζει το πώς τα εθνικά συμφέροντα κάθε κράτους διαμορφώνουν την κρίση και την αντίληψή του για τη ρωσική δράση. Οι διαφορετικές οπτικές απορρέουν από την πολυπλοκότητα των διεθνών σχέσεων και των συμφερόντων κάθε χώρας. Οι εθνικές πολιτικές, οικονομικές ανάγκες, ιστορικές σχέσεις και γεωπολιτικές προτεραιότητες παίζουν σημαντικό ρόλο στον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνεται η θέση κάθε χώρας έναντι της Ρωσίας. Έτσι λοιπόν, δημιουργείται ο διαχωρισμός στις αντιδράσεις και τις προσεγγίσεις των χωρών προς την Ρωσία.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

### Οι διμερείς σχέσεις των δύο κρατών και το διεθνές πολιτικό περιβάλλον.

#### 3.1 Εισαγωγή

Είναι ευρέως γνωστό πως, υπάρχει μία ποικιλομορφία, όσον αφορά, τις διμερείς σχέσεις Κίνας- Ρωσίας. Συνοπτικά, περιλαμβάνουν οικονομική, πολιτική, γεωστρατηγική, καθώς και πολιτιστική συνεργασία. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, οι σχέσεις μεταξύ Κίνας και Ρωσίας έχουν ενισχυθεί σημαντικά, ιδίως σε οικονομικό επίπεδο. Η υπογραφή διμερών συμφωνιών σε τομείς όπως η ενέργεια, η τεχνολογία, το εμπόριο και οι επενδύσεις, έχει ενισχύσει τις σχέσεις τους, δημιουργώντας μια στενότερη οικονομική συνεργασία μεταξύ των δύο χωρών. Επιπλέον, πολιτικές πρωτοβουλίες και διμερείς συμφωνίες στον τομέα της ασφάλειας, έχουν ενισχύσει την στρατηγική τους συνεργασία. Συγκεκριμένα, η συνεργασία στον τομέα της άμυνας και η ανταλλαγή στρατιωτικής τεχνογνωσίας έχουν οδηγήσει σε κοινές ασκήσεις και αμοιβαία υποστήριξη σε διεθνή θέματα. Ωστόσο, οι διμερείς σχέσεις μεταξύ Κίνας και Ρωσίας δεν περιορίζονται αποκλειστικά σε οικονομικά ή πολιτικά θέματα, αλλά επικεντρώνονται επίσης σε πολιτιστικούς δεσμούς, ανταλλαγές φοιτητών και πολιτιστικών εκδηλώσεων, ενισχύοντας έτσι τον πολιτιστικό διάλογο μεταξύ των δύο κρατών. (Gilbert September-October 2015)

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο, θα εξεταστεί, τόσο η συνεργασία τους όσο και οι πιθανές αντιπαραθέσεις. Στο πλαίσιο αυτό, η φύση των συνεργασιών τους είναι πολυσύνθετη. Και οι δύο χώρες έχουν αναπτύξει στενές σχέσεις σε οικονομικό, ενεργειακό και πολιτικό επίπεδο, συχνά συνεργαζόμενες σε πολυμερή φόρα, όπως ο Οργανισμός Συνεργασίας της Σανγκάης ή η Ενωμένη Ένωση Ευρασίας. Ωστόσο, πέρα από αυτήν την θετική συνεργασία, υπάρχει επίσης η πιθανότητα αντιπαράθεσης λόγω διαφορετικών εθνικών συμφερόντων.

Κατά καιρούς, οι δύο χώρες έχουν δείξει αντίθετες απόψεις σε διεθνή θέματα, όπως για παράδειγμα σε ζητήματα ασφάλειας, οικονομικών επενδύσεων σε τρίτες χώρες και ακόμη και σε γεωπολιτικά ζητήματα. Η άλλη πλευρά του νομίσματος

αναφέρεται στην ύπαρξη ολοένα και πιο εμφανούς ανταγωνισμού, καθώς και των συγκρούσεων που μπορεί να προκύψουν λόγω αυτού του ανταγωνισμού. Κίνα και Ρωσία επιδιώκουν, να προστατεύσουν τα εθνικά τους συμφέροντα, ιδίως σε τομείς όπως οι πολιτικές επιρροές, οι οικονομικές επενδύσεις και οι ενεργειακοί πόροι. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε διαμάχες ή αντιπαραθέσεις, καθώς και σε προσπάθειες επιβολής της επιρροής τους σε περιοχές όπου έχουν στρατηγικά συμφέροντα. Έτσι, η ανάλυση αυτή φωτίζει την πολυπλοκότητα των διμερών σχέσεων ανάμεσα σε Κίνα και Ρωσία, αναδεικνύοντας τη σύνθετη δυναμική μεταξύ συνεργασίας και πιθανών συγκρούσεων που επηρεάζουν τα παγκόσμια γεωπολιτικά δρώμενα.

### 3.2 Ιστορικό πλαίσιο των διμερών σχέσεων Κίνας-Ρωσίας

Η ιστορική συνεργασία μεταξύ Κίνας και Ρωσίας περιλαμβάνει πολλά σημαντικά γεγονότα αλλά, και περιόδους εντάσεων. (Michal October 2017) Όλα ξεκινούν από την πρώιμη εποχή με αλληλεπίδραση και διπλωματικές επαφές, προκειμένου να δημιουργηθούν διάδρομοι εμπορίου αλλά και να υπάρχει μεταξύ τους, καλή συνοριακή γειτνίαση. Κατά τη διάρκεια της Μογγολικής αυτοκρατορίας, η Ρωσία είχε επαφές με την Κίνα μέσω των περιοχών της Σιβηρίας. Έπειτα, κατά τον 17ο και 18ο αιώνα, η Ρωσία των Τσάρων και η αυτοκρατορία των Μάντζου είχαν περιόδους συνεργασίας, κυρίως σε οικονομικά και διπλωματικά θέματα. Αν όμως, ανατρέξει κάποιος στο προηγούμενο, από τον τωρινό, αιώνα, θα παρατηρήσει πως οι σχέσεις των δύο χωρών είχαν ψυχρανθεί και υπήρχε έντονη αντιπαράθεση. Με λίγα λόγια, κατά την διάρκεια του 20 αιώνα, οι έντονες διαφορές ιδεολογικού χαρακτήρα και οι διεκδικήσεις επιρροής στην Ασία οδήγησαν σε σοβαρές συγκρούσεις και στον διάσημο «Μαοϊστικό-Σοβιετικό διαχωρισμό». (Gilbert September-October 2015)

Αναλυτικότερα, οι δύο χώρες υποστήριζαν διαφορετικές ιδεολογίες και προσεγγίσεις του κομμουνισμού, κάτι που οδήγησε σε σοβαρές διαμάχες και στην ουσιαστική διαμόρφωση των σχέσεων τους. Η αντιπαράθεση μεταξύ τους κορυφώθηκε στη δεκαετία του '60, όταν η Σοβιετική Ένωση και η Κίνα βρέθηκαν σε έντονη σύγκρουση ιδεολογικών αρχών και διεκδικήσεων επιρροής στην παγκόσμια σκηνή. Αυτή η σύγκρουση επισημοποιήθηκε με τον "Μαοϊστικό-Σοβιετικό διαχωρισμό", (Gilbert September-October 2015) ο οποίος είχε σημαντικές συνέπειες στις διεθνείς σχέσεις. Οι διαφορές τους ξεκίνησαν από τον τρόπο που αντιλαμβάνονταν τον κομμουνισμό και τη διαδρομή προς αυτόν. Η Σοβιετική Ένωση επέκρινε τον Μάο Τσε Τσουνγκ για την πολιτική του εξαιρετικισμού και τον πολιτικό τρόπο που ακολουθούσε. Επιπλέον, ο Στάλιν και ο Μάο είχαν διαφορετικές αντιλήψεις για τον τρόπο που θα έπρεπε να αναπτυχθεί ο κομμουνισμός, με αποτέλεσμα να εμφανιστούν σημαντικές αντιθέσεις μεταξύ των δύο κρατών.

Συγκεκριμένα, η κατάσταση επιδεινώθηκε όταν η Σοβιετική Ένωση και η Κίνα άρχισαν να ανταγωνίζονται για την επιρροή σε διάφορες περιοχές του κόσμου. Η δυναμική αυτής της αντιπαράθεσης ήταν πολυπρόσωπη. Η ανταγωνιστική φύση τους, για επιρροή, οδήγησε σε σύγκρουση και την υποστήριξη διαφορετικών πολιτικών

ομάδων και κινημάτων σε διάφορες χώρες. Στην Ασία, για παράδειγμα, οι δύο χώρες ανταγωνίζονταν για επιρροή σε διάφορες περιοχές, επιχειρώντας να προωθήσουν τις δικές τους ιδεολογίες και συμφέροντα. Αυτό οδήγησε σε υποστήριξη διαφορετικών πολιτικών κινημάτων και ανταγωνισμό για τον έλεγχο περιοχών όπως οι χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας. Στην Αφρική, επίσης, η Σοβιετική Ένωση και η Κίνα παρέμβαιναν σε εθνικές ανεξαρτησίες και εμφυλίους πολέμους, προσφέροντας στήριξη και πόρους σε ανταρτικές ή κυβερνώντες ομάδες που εξυπηρετούσαν τα συμφέροντά τους. Γεωπολιτικοί παράγοντες, όπως οι αμφισβητήσεις σχετικά με τα σύνορα, ήταν επίσης κρίσιμοι. Στην περιοχή της Σιβηρίας, η αντιπαράθεση για επιρροή και ελέγχους είχε γεωπολιτικές επιπτώσεις καθώς και οι δύο χώρες επιθυμούσαν να διατηρήσουν την επιρροή τους σε αυτήν τη στρατηγική περιοχή λόγω των φυσικών πόρων και της γεωπολιτικής της σημασίας. Οι διεκδικήσεις αυτές, τόσο σε διεθνές όσο και σε γεωπολιτικό επίπεδο, επιδείνωσαν τις σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών, συμβάλλοντας στην ένταση και τις αντιπαραθέσεις που κυριάρχησαν στη διμερή τους σχέση για μεγάλο μέρος του 20ού αιώνα. Ωστόσο, με την πάροδο του χρόνου, και ιδιαίτερα μετά τον θάνατο του Μάο Τσε Τσουνγκ, οι σχέσεις ανάμεσα στη Σοβιετική Ένωση και την Κίνα βελτιώθηκαν ελαφρώς. Αυτό οδήγησε σε ορισμένες διπλωματικές προσπάθειες για διαπραγμάτευση και συνεργασία, αλλά η σύγκρουση των ιδεολογιών και η αντίθεση στις διεθνείς πολιτικές συνεχίστηκε για αρκετό καιρό. (Peter July 2007)

Καταλήγοντας, η σχέση μεταξύ Σοβιετικής Ένωσης και Κίνας αναμορφώθηκε μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, αφού και οι δύο χώρες αντιμετώπισαν νέα γεωπολιτικά και οικονομικά δεδομένα. (Alexander February 2018) Η σχέση τους όντως αποτελεί ένα πολύπλοκο και σημαντικό κεφάλαιο στην ιστορία των διεθνών σχέσεων. Αφότου η Σοβιετική Ένωση διαλύθηκε, η Κίνα άρχισε να αναζητά περισσότερο την οικονομική εξέλιξη και την ενίσχυση των διεθνών της σχέσεων. Από την πλευρά της Ρωσίας, η αναζήτηση στρατηγικών συμμαχιών και εταίρων στη νέα παγκόσμια τάξη πραγμάτων, ήταν ένας σημαντικός παράγοντας. Η στενότερη συνεργασία σε οικονομικά και εμπορικά θέματα μεταξύ Κίνας και Ρωσίας στις αρχές του 21ου αιώνα είναι μια ανταπόκριση στην ανάγκη των δύο χωρών να ενισχύσουν την οικονομική τους σταθερότητα και επίσης να ασκήσουν επιρροή στο παγκόσμιο προσκήνιο. Οι σημαντικές συμφωνίες για αγωγούς φυσικού αερίου και πετρελαίου αποτελούν κρίσιμες επενδύσεις σε υποδομές που ενισχύουν την ενεργειακή τους ασφάλεια και την οικονομική τους αλληλεξάρτηση. Η επικέντρωση σε πολυμερείς οργανισμούς όπως ο

ΟΗΕ και ο BRICS αντικατοπτρίζει την προσπάθειά τους να ενισχύσουν την θέση τους σε διεθνές επίπεδο και να διαμορφώσουν τις παγκόσμιες πολιτικές και οικονομικές ατζέντες με στόχο τη διατήρηση των συμφερόντων τους. (Jiao J January 2022) Αυτή η πρόσφατη εξέλιξη στις σχέσεις Κίνας-Ρωσίας αποτελεί μέρος μιας διαρκούς δυναμικής που σχηματίζει το παγκόσμιο γεωπολιτικό πλαίσιο και την εξέλιξη των διεθνών σχέσεων.



### 3.3 Απομόνωση της Ρωσίας από τον Δυτικό κόσμο;

Είναι δεδομένο πως η κατάσταση μπορεί να ερμηνευθεί διαφορετικά ανάλογα με την οπτική γωνία από την οποία εξετάζεται. Από τη μία πλευρά, ο δυτικός κόσμος, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι Ηνωμένες Πολιτείες, έχουν λάβει μέτρα για απομόνωση ή αποκλεισμό της Ρωσίας, εφαρμόζοντας οικονομικές κυρώσεις και περιορίζοντας τη διπλωματική επικοινωνία σε αντίδραση σε ενέργειες ή πολιτικές που θεωρούν απαράδεκτες ή αντιβαίνουν σε διεθνείς κανόνες. Από την άλλη πλευρά, η Ρωσία έχει επίσης εκφράσει αντίθετες απόψεις και αποφάσισε να αποστασιοποιηθεί από ορισμένες διεθνείς σχέσεις ή πολιτικές, επιλέγοντας να αναπτύξει στρατηγικές σε διάφορους τομείς (οικονομικό, πολιτικό, στρατηγικό) που την οδηγούν προς διαφορετικές κατευθύνσεις από αυτές των δυτικών χωρών. Οι διμερείς σχέσεις, οι γεωπολιτικές αντιθέσεις, οι οικονομικές διαφορές και οι πολιτικές εντάσεις συνήθως οδηγούν σε αυτού του είδους τις ενέργειες, και συχνά είναι μια σύνθεση των αποφάσεων και των δράσεων των δύο πλευρών. Είναι συνήθως πολυπλοκότερο να οριστεί με ακρίβεια ποιος ακριβώς είναι ο κύριος παράγοντας που οδήγησε σε μια συγκεκριμένη κατάσταση απομόνωσης ή αποστασιοποίησης.

Σαφέστατα, μπορεί να ειπωθεί πως, οι ενέργειες ενός κράτους είναι πολύ καλά υπολογισμένες. Οπότε μπορεί να θεωρεί πως ήταν επιλογή της Ρωσίας η αποστασιοποίηση, καθώς ήταν γνωστό στο Κρεμλίνο, ότι οι επιθετικές του ενέργειες θα καταδικαστούν από τον δυτικό κόσμο, ειδικά τα πρόσφατα γεγονότα (πόλεμος Ρωσίας–Ουκρανίας). Είναι απαραίτητο όμως να λάβουμε υπόψιν μας, όλες τις οπτικές. Παραδείγματος χάριν, το γεγονός πως, οι ενέργειες της Ρωσίας που την οδήγησαν σε απομόνωση ή οικονομικές κυρώσεις από τον δυτικό κόσμο, μπορούν να ερμηνευθούν ως συνέπεια συγκεκριμένων πολιτικών ή ενεργειών που η Ρωσία ίσως θεώρησε σημαντικές για τα δικά της συμφέροντα. Η ενδεχόμενη επιλογή της Ρωσίας να προβεί σε αυτές τις στρατηγικές και πολιτικές κινήσεις, μπορεί να οφείλεται στην προσπάθειά της να προστατεύσει ή να προωθήσει τα δικά της συμφέροντα, έστω και αν γνώριζε τις πιθανές κατακρίσεις ή κυρώσεις που μπορεί να ακολουθήσουν από τον δυτικό κόσμο, όπως και έγινε. Κατά συνέπεια, αν και μπορεί να φαίνεται ότι η απομόνωση αυτή είναι ένα αποτέλεσμα των πράξεων της Ρωσίας, η προέλευση της απομόνωσης μπορεί να είναι σύνθεση πολλών παραγόντων και αμοιβαίων αντιδράσεων μεταξύ των δύο πλευρών.

Επεξηγηματικά, το Ρωσικό κράτος, πολλές φορές έχει εκφράσει ανησυχίες για τη διεύρυνση του NATO και την επιρροή του στην ανατολική Ευρώπη και τις πρώην σοβιετικές δημοκρατίες. Η ανησυχία αυτή οφείλεται σε ιστορικούς παράγοντες και στο γεωπολιτικό πλαίσιο. Μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης το 1991, πολλές πρώην σοβιετικές δημοκρατίες, όπως η Πολωνία, η Ουγγαρία και η Ρουμανία, έγιναν μέλη του NATO. Αυτή η διεύρυνση ενίσχυσε την παρουσία του NATO σε περιοχές που παραδοσιακά είχαν γεωστρατηγική σημασία για τη Ρωσία. Για την ίδια, η διεύρυνση αυτή μπορεί να ερμηνευθεί ως απειλή στην εθνική της ασφάλεια. Η υποστήριξη και η παρουσία του NATO σε χώρες που βρίσκονται κοντά στα σύνορα της Ρωσίας ανησυχεί τη χώρα, καθώς αντιλαμβάνεται ότι μπορεί να υπονομεύσει την επιρροή της στην περιοχή και να αποτελέσει απειλή για τα συμφέροντά της. Η δυναμική αυτή έχει δημιουργήσει συχνά εντάσεις και αντιπαραθέσεις μεταξύ της Ρωσίας και των δυτικών χωρών, ειδικά με τα κράτη που έχουν ενταχθεί στο NATO μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης. Αυτή η γεωπολιτική δυναμική συνεχίζει να είναι ένας πυρήνας εντάσεων και πολιτικών διαφορών στην περιοχή, με κορύφωση των γεωπολιτικών αντιθέσεων, τη «στρατιωτική επιχείρηση» στην Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2022. (Q. A. D August 2022)

Εν κατακλείδι, ανεξάρτητα από την οπτική πλευρά των γεγονότων, η σημερινή κατάσταση των διμερών σχέσεων Δυτικού κόσμου και Ρωσίας, θα μπορούσε να πει κανείς πως βρίσκονται στο σημείο μηδέν. Μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία του 2022, οι διπλωματικές σχέσεις μεταξύ της Ρωσίας και του δυτικού κόσμου παρέμειναν πολύπλοκες και επηρεάστηκαν από τα γεγονότα στην περιοχή. Οι σχέσεις ανάμεσα στη Ρωσία και τον δυτικό κόσμο εξακολουθούν να είναι εντατικές, με σταθερές εντάσεις λόγω της επιρροής της Ρωσίας στην Ουκρανία και σε άλλες περιοχές. Οι δυτικές χώρες, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι Ηνωμένες Πολιτείες, συνέχισαν να επιβάλλουν οικονομικές κυρώσεις κατά της Ρωσίας λόγω των γεγονότων στην Ουκρανία. Παράλληλα, η διπλωματική επικοινωνία παρέμεινε ανοιχτή, καθώς ορισμένες χώρες προσπάθησαν να διατηρήσουν έναν τύπο διαλόγου με τη Ρωσία παρά τις εντάσεις. Ωστόσο, η επίλυση των προβλημάτων στην Ουκρανία και οι σχέσεις μεταξύ της Ρωσίας και του δυτικού κόσμου παραμένουν ανοιχτά ζητήματα. (Timothy April 2018) Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η κατάσταση αυτή εξακολουθεί να εξελίσσεται και οι σχέσεις μεταξύ των διαφόρων χωρών εξαρτώνται από πολλούς παράγοντες,

συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών εξελίξεων, των γεωπολιτικών συνθηκών και των διεθνών συμφερόντων.

### 3.4 Το συνεχές μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον

Η Ρωσία αποτελεί μια από τις πρωταγωνίστριες στο διεθνές σκηνικό, έχοντας σημαντική επιρροή σε πολλούς τομείς. Η χώρα αυτή έχει έναν σημαντικό ρόλο στην παγκόσμια πολιτική, οικονομία και γεωπολιτική δυναμική. Γεωπολιτικά, η Ρωσία είναι μια μεγάλη δύναμη με επιρροή στην Ευρώπη και την Ασία. Έχει ενεργό παρουσία σε πολλές περιοχές, ενώ η εξάρτησή της από τους φυσικούς πόρους την καθιστά σημαντικό παράγοντα στη διεθνή οικονομία. Οι ενέργειές της στην Ουκρανία, η παρουσία της στη Μέση Ανατολή, καθώς και η σχέση της με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις Ηνωμένες Πολιτείες επηρεάζουν τη διεθνή σκηνή. Οι πολιτικές αποφάσεις της Ρωσίας, ιδίως σε θέματα ασφάλειας, ενέργειας και διπλωματίας, έχουν ευρύτερες συνέπειες στις διεθνείς σχέσεις. Επίσης, η Ρωσία είναι μέλος του ΟΗΕ, με μόνιμη έδρα στο Συμβούλιο Ασφαλείας, κάτι που της προσδίδει σημαντική φωνή στα διεθνή πολιτικά θέματα. Ωστόσο, η Ρωσία αντιμετωπίζει επίσης προκλήσεις, όπως οικονομικά ζητήματα, εσωτερικές πιέσεις και πολιτικές αντιπαραθέσεις με άλλα κράτη. Η σχέση της με τον δυτικό κόσμο έχει επιδράσεις στο διεθνές σκηνικό και στις διμερείς της σχέσεις με διάφορες χώρες και περιοχές. Η συνεχής αλλαγή στο παγκόσμιο περιβάλλον αντιπροσωπεύει μια συνεχή πρόκληση για τη Ρωσία καθώς προσπαθεί να διατηρήσει την επιρροή της και να προσαρμοστεί στις διαρκείς μεταβολές.

Είναι γεγονός λοιπόν, λαμβάνοντας υπόψιν τα παραπάνω, πως υπάρχουν ισχυροί παράγοντες που καθιστούν το διεθνές περιβάλλον συνεχώς μεταβαλλόμενο. Πιο συγκεκριμένα:

- ✚ εν συνεχεία πόλεμος στην ανατολική Ευρώπη (αστάθεια στην περιοχή)
- ✚ Οι εξελίξεις στην μέση ανατολή (Ισραήλ-Χαμάς)
- ✚ Οι διενέξεις στην Ασία (οι διενέξεις μεταξύ Κίνας, Ταιβάν, Φιλιππίνων, Βιετνάμ και άλλων χωρών σχετικά με τα όρια της Θάλασσας της Κίνας Νοτίως)
- ✚ Διαμάχη στο Νότιο Καύκασο, Ναγκόρνο-Καραμπάχ (η διαμάχη μεταξύ Αρμενίας και Αζερμπαϊτζάν για τον έλεγχο της περιοχής Ναγκόρνο-Καραμπάχ προκάλεσε έντονες συγκρούσεις)
- ✚ Σύγκρουση στο Νότιο Σουδάν (Εθνοτικές συγκρούσεις και εξεγέρσεις μεταξύ διαφορετικών εθνοτήτων και κυβερνητικών δυνάμεων έχουν προκαλέσει αιματηρές συρράξεις στο Νότιο Σουδάν)

- ✚ Κρίση στο Αφγανιστάν (μετά την αποχώρηση των ΗΠΑ από το Αφγανιστάν το 2021, ο έλεγχος της χώρας πέρασε στους Ταλιμπάν, ενώ συνεχίζονται επιθέσεις και συγκρούσεις μεταξύ των Ταλιμπάν και άλλων ομάδων)
- ✚ Συριακός εμφύλιος πόλεμος (μια από τις μεγαλύτερες ανθρωπιστικές κρίσεις στην παγκόσμια ιστορία)
- ✚ Η κατάσταση σε Ιράκ και Λιβύη (ανασφάλεια και αστάθεια στην περιοχή)
- ✚ Λατινική Αμερική (Κολομβία, Βενεζουέλα, Νικαράγουα επηρεάζουν την περιφερειακή σταθερότητα)
- ✚ Ενεργειακή κρίση (έλλειψη ενεργειακής ασφάλειας, δηλαδή δεν υπάρχει διασφάλιση ασφαλούς, βιώσιμης και προσιτής ενέργειας)
- ✚ Περιβαλλοντική κρίση και Κλιματική αλλαγή (η κλιματική κρίση αφορά την αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη λόγω των εκπομπών αερίων)
- ✚ Οικονομική ανισότητα και ανάπτυξη (η διαφορά ανάμεσα στις ανεπτυγμένες και τις αναπτυσσόμενες χώρες εξακολουθεί να είναι μεγάλη, ενώ η πρόσβαση σε πόρους, υποδομές και τεχνολογία αποτελεί ζήτημα προτεραιότητας)
- ✚ Υγεία και πανδημίες ( COVID-19)
- ✚ Η ψηφιακή επανάσταση και τεχνολογία (η ταχεία εξέλιξη της τεχνολογίας έχει επιπτώσεις σε πολλούς τομείς όπως η ιδιωτικότητα, η Κυβερνοασφάλεια, η τεχνητή νοημοσύνη και η οικονομία).

Οπότε κρίνεται αναγκαία, εξαιτίας της σοβαρότητας και της επικινδυνότητας των παραπάνω ζητημάτων, η προσπάθεια όλων των χωρών για συνεργασία, καινοτομία και διπλωματική προσπάθεια για την αντιμετώπισή τους.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

### Η Κίνα και οι χώρες του Τρίτου Κόσμου

#### 4.1 Εισαγωγή

Η διασύνδεση μεταξύ της Κίνας και των αραβικών χωρών, της Λατινικής Αμερικής και της Αφρικής, αντιπροσωπεύει έναν δυναμικό άξονα στις παγκόσμιες σχέσεις και τη γεωπολιτική ισορροπία. Οι διαπραγματεύσεις και οι συνεργασίες μεταξύ αυτών των περιοχών αντικατοπτρίζουν μια συνεχώς εξελισσόμενη δυναμική, επιφέροντας επιπλέον προκλήσεις και ευκαιρίες για την παγκόσμια κοινότητα. Καθώς η Κίνα επεκτείνει την οικονομική της παρουσία στον αραβικό κόσμο, τη Λατινική Αμερική και την Αφρική, οι σχέσεις αυτές προσφέρουν μια πληθώρα ευκαιριών για συνεργασία σε τομείς όπως η ενέργεια, η υποδομή, το εμπόριο και η διπλωματία. Αυτές οι περιοχές αποτελούν έναν καταλύτη για τη διαμόρφωση νέων γεωπολιτικών σχέσεων και τη διαμόρφωση ενός παγκόσμιου οικονομικού τοπίου που εξαρτάται από τη συνεργασία και την αλληλεξάρτηση.

Στην παρούσα εργασία, θα εξετάσουμε την εξέλιξη των διπλωματικών και οικονομικών δεσμών μεταξύ Κίνας και αυτών των περιοχών, εστιάζοντας στις συμφωνίες, τις στρατηγικές συνεργασίας και τις επιπτώσεις που έχουν στην παγκόσμια γεωπολιτική και οικονομική σκηνή. Παράλληλα, θα διερευνήσουμε τις πιθανές προκλήσεις και ευκαιρίες που προκύπτουν από αυτές τις δυναμικές σχέσεις, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο η αλληλεξάρτηση αυτών των περιοχών επηρεάζει την παγκόσμια πολιτική και οικονομική σκηνή. Αυτή η έρευνα αποσκοπεί στην κατανόηση της διαμόρφωσης των σχέσεων μεταξύ της Κίνας, του αραβικού κόσμου, της Λατινικής Αμερικής και της Αφρικής και στην ανάδειξη του πώς αυτές οι σχέσεις επηρεάζουν τη διεθνή σκηνή, προσφέροντας προοπτικές για μελλοντική ανάλυση και κατανόηση.

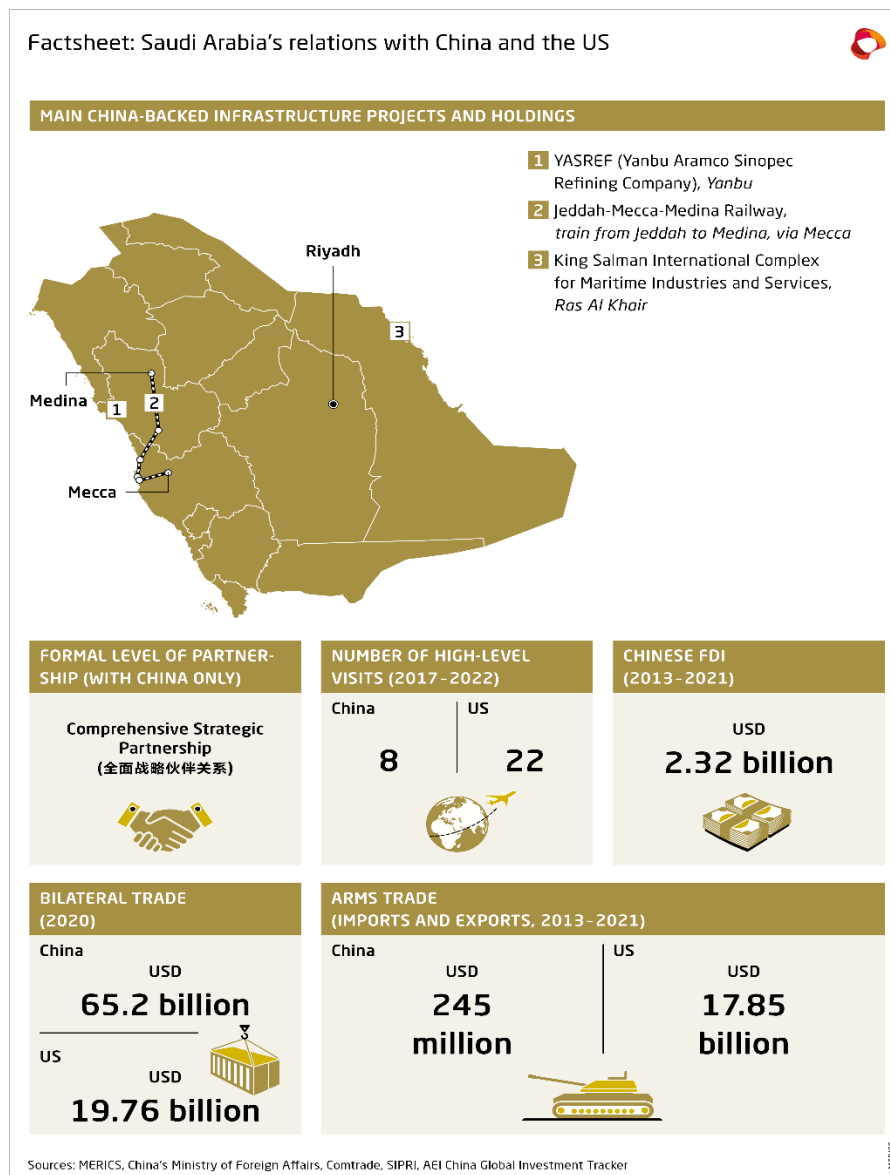
## 4.2 Κίνα και Αραβικές χώρες

Τα τελευταία χρόνια, η Κίνα έχει αναπτύξει πολλές συνεργασίες και υπογράψει σημαντικές συμφωνίες με αραβικές χώρες σε διάφορους τομείς, όπως οικονομικά, ενέργεια, υποδομές και διπλωματία. Συγκεκριμένα, έχει αναπτύξει σημαντικές σχέσεις στον τομέα της ενέργειας με αραβικές χώρες όπως οι Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, η Σαουδική Αραβία και η Αλγερία. Αυτές οι συμφωνίες συνήθως εστιάζουν στην εισαγωγή πετρελαίου και φυσικού αερίου, καθώς η Κίνα έχει μεγάλη ζήτηση για ενέργεια λόγω της έντονης οικονομικής της ανάπτυξης. (Arthur April 2016) Οι συμφωνίες αυτές συνήθως περιλαμβάνουν διάφορες μορφές συνεργασίας, όπως μακροπρόθεσμες συμφωνίες εισαγωγής, επενδύσεις σε υποδομές ενέργειας και άλλους τομείς, καθώς και στρατηγικές εταιρικές σχέσεις. Η Κίνα, ως μία από τις μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου, επιδιώκει να εξασφαλίσει σταθερές πηγές ενέργειας για τις ανάγκες της και να διασφαλίσει την ομαλή λειτουργία της οικονομίας της.

Η Σαουδική Αραβία, βλέπει την ασιατική υπερδύναμη ως βασικό εταίρο και επιδιώκει με κάθε ευκαιρία την ισχυροποίηση των μεταξύ τους σχέσεων για επίτευξη των κοινών τους στόχων και ενίσχυση των κοινών συμφερόντων τους. Αυτό μπορεί και να αποδειχτεί από τις πρόσφατες δηλώσεις του υπουργού επενδύσεων της χώρας, Khalid Al-Falih, για την πολυπλοκότητα της νέας τάξης πραγμάτων και την σημαντικότητα της Κίνας στο παγκόσμιο πολιτικό σύστημα. (Duan January 2022) Ο ίδιος στην συγκεκριμένη προγραμματισμένη επίσης συνέντευξη δήλωσε πως η Σαουδική Αραβία έχει σημαντικό ρόλο στην διεθνή σκηνή και επιδιώκει επέκταση συνεργασιών με την Αφρική, την Ινδία και την κεντρική Ασία, αλλά η Κίνα συγκεκριμένα θα αποτελέσει σημαντικό παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης.

Πιο αναλυτικά, θεωρείτο πως η συνεργασία μεταξύ των δύο χωρών θα βοηθήσουν τόσο στην ανάπτυξη των ίδιων, όσο και στην εξέλιξη των αναπτυσσόμενων οικονομιών των τρίτων χωρών με κοινές επενδύσεις Κίνας- Σαουδικής Αραβία, εκμεταλλευόμενες τα τεχνολογικά επιτεύγματα της πρώτης και τον «μαύρο χρυσό» της τελευταίας. (Yannan Fall 2022) Η Κίνα έχει υπογράψει αρκετές συμφωνίες για την εισαγωγή πετρελαίου και φυσικού αερίου από αραβικές χώρες όπως οι Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, η Σαουδική Αραβία και η Αλγερία. Η συμφωνία για την πώληση πετρελαίου και φυσικού αερίου ανάμεσα στη Σαουδική Αραβία και την Κίνα είναι

σημαντική για τις δύο χώρες. Η Κίνα αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες αγορές ενέργειας παγκοσμίως, και η Σαουδική Αραβία είναι μία από τις μεγαλύτερες παραγωγούς πετρελαίου στον κόσμο. Οι συμφωνίες αυτές μπορούν να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στις οικονομίες και τις γεωπολιτικές σχέσεις των δύο χωρών. Επίσης, η ενεργειακή εξάρτηση της Κίνας από τη Σαουδική Αραβία μπορεί να επηρεάσει τη δυναμική της παγκόσμιας αγοράς ενέργειας. Αυτές οι συμφωνίες αντιπροσωπεύουν στρατηγικές συμφωνίες για την ενέργεια και την οικονομία των δύο χωρών ενισχύοντας τις σχέσεις τους σε αυτό τον τομέα.



Πίνακας 5: Η εξάρτηση από το δολάριο

Πηγή: China's Ministry of Foreign Affairs



Συγκεκριμένα η μεγαλύτερη και πρόσφατη συμφωνία που υπογράφηκε μεταξύ τους, αφορά τον αποκλεισμό του δολαρίου από τις συναλλαγές τους, γεγονός που αποτελεί πυλώνα της ανάπτυξής τους. Η χρήση των εθνικών τους νομισμάτων στις εμπορικές συμφωνίες τους, θα τα καταστήσει πιο ισχυρά μακροχρόνια και το πιο σημαντικό για τον Κινέζο πρόεδρο, θα σταματήσει η αμερικανική εξάρτηση. Η συμφωνία έλαβε μέρος στις 20 Νοεμβρίου 2023, αναταράσσοντας την παγκόσμια ισοτιμία και αυξάνοντας τις τιμές του Γιουάν και του Ριάλ στο χρηματιστήριο. Ο Κινέζος πρόεδρος δήλωσε πως οι εισαγωγές πετρελαίου, φυσικού αερίου, αργού κτλ. αφορούν υπέρογκα ποσά, τα οποία με την χρήση των εθνικών τους νομισμάτων θα βοηθήσει τόσο την οικονομία των δύο κρατών, όσο και την γενικότερη ανάπτυξη τους. Η αλήθεια είναι πως η Κίνα λειτουργεί συνδυαστικά, αγοράζοντας διαρκώς ομόλογα αξίας εκατομμυρίων, προκειμένου σε λίγα χρόνια το Κινέζικο νόμισμα να είναι ανάμεσα στα πιο ισχυρά διεθνώς. Τα τελευταία ομόλογα που αγοράστηκαν, έπειτα από γνωστοποίηση αυτού από τον Κινέζο πρόεδρο, άγγιζαν τα 50 δις Γιουάν, στα τέλη του 2023. (Reuters October 2023)

Έπειτα, οι συμφωνίες τους επεκτείνονται και στα έργα υποδομών. Η πιο σημαντική ενέργεια στον τομέα αυτό αφορά, Η Πρωτοβουλία Ενός Ζεύγους (Belt and Road Initiative - BRI) της Κίνας είναι μια πρωτοβουλία υποδομής και οικονομικής ανάπτυξης που αποσκοπεί στη σύνδεση της Κίνας με άλλα τμήματα του κόσμου μέσω επενδύσεων σε υποδομές και συνεργασίες. (Khalaf, Ten years of China's Belt and Road: what has \$1tn achieved? 2023) Στο πλαίσιο αυτής της πρωτοβουλίας, η Κίνα έχει επενδύσει σημαντικά σε διάφορα έργα υποδομής στη Σαουδική Αραβία, όπως λιμάνια, σιδηρόδρομοι και άλλα έργα υποδομής. Αυτές οι επενδύσεις στηρίζουν τη σύνδεση των δύο χωρών και βοηθούν στην ανάπτυξη των εμπορικών και οικονομικών σχέσεων μεταξύ τους. Τα έργα υποδομής αυτά έχουν σημαντική σημασία για τη Σαουδική Αραβία, καθώς βελτιώνουν τις υποδομές της χώρας και ενισχύουν την οικονομική της ανάπτυξη. Επίσης, ενισχύουν τις σχέσεις της με την Κίνα, η οποία αναζητά νέες ευκαιρίες συνεργασίας και επενδύσεων σε διεθνές επίπεδο μέσω αυτής της πρωτοβουλίας. Στα τέλη του 2023 ήδη το 80% των κρατών μελών του ΟΗΕ συμμετείχαν σε αυτό το πρόγραμμα. Ωστόσο, υπολογίζεται πως 2.6 τρισεκατομμύρια διατίθενται ετησίως, προκειμένου έως το 2030 να έχουν υλοποιηθεί όλοι οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης των Αραβικών χωρών. (Jinping, Xi Jinping on the Belt and Road Initiative December 2023)

Οι συμφωνίες μεταξύ Κίνας και Αραβικών χωρών όμως δεν αφορούν μόνο τον οικονομικό τομέα και αυτόν των υποδομών. Επεκτείνονται και σε τομείς τεχνολογίας και καινοτομίας. Ειδικά τα τελευταία χρόνια οι δύο χώρες έχουν εκφράσει ενδιαφέρον για στενότερη συνεργασία σε αυτούς τους τομείς, προκειμένου να αναπτύξουν καινοτόμες τεχνολογίες και να επενδύσουν σε αναπτυξιακά έργα. Υπάρχουν συμφωνίες και συνεργατικά προγράμματα μεταξύ εταιρειών και ιδρυμάτων των δύο χωρών για την ανάπτυξη πρωτοπόρων τεχνολογιών σε διάφορους τομείς, όπως η τηλεπικοινωνία, η ενέργεια, η υγεία, η ανανεώσιμη ενέργεια, η τεχνητή νοημοσύνη και η ψηφιακή οικονομία. Επίσης, οι δύο χώρες έχουν αναπτύξει στενές σχέσεις στον τομέα της τεχνολογίας μέσω επιστημονικών συνεργασιών, ανταλλαγής ερευνητικών γνώσεων και συμμετοχής σε κοινά ερευνητικά προγράμματα. Η συνεργασία σε αυτούς τους τομείς αντιπροσωπεύει έναν τρόπο για να ενισχύσουν τις ικανότητές τους στον συγκεκριμένο τομέα, να επιταχύνουν την ριζική αλλαγή και να αναπτύξουν αμοιβαία οφέλη σε αυτούς τους στρατηγικούς τομείς.

Συγκεκριμένα, μία από τις πιο αξιοσημείωτες συνεργασίες, υφίστανται η συμφωνία τεχνητής νοημοσύνης, τον Ιούνιο του 2018. Οι δύο χώρες υπέγραψαν συμφωνία για συνεργασία στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης, προβλέποντας κοινά ερευνητικά προγράμματα και ανταλλαγή γνώσεων. Γεγονός που οδήγησε σε σημαντικές επιστημονικές ανακαλύψεις και εξελίξεις που είχαν ευρύτερο αντίκτυπο στην κοινωνία. Η ανταλλαγή γνώσεων και η συνεργασία σε ερευνητικά προγράμματα ενίσχυσαν την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και εφαρμογών που ωφελούν τόσο τις χώρες που συνεργάζονται όσο και τον ευρύτερο κόσμο. Είναι ορθό να αναφερθεί πως πρόσφατα, τον Νοέμβριο του 2023, η Κίνα σε συνεργασία με την ΕΕ και τις ΗΠΑ, χαιρέτησαν μια παρόμοιου τύπου συμφωνία για συνεργασία στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης. (H Fall 2023)

Εν συνεχεία, τον Νοέμβριο του 2019, υπογράφηκε συμφωνία για επενδύσεις στον τομέα υγείας. Σκοπός ήταν η εισαγωγή πρωτοποριακών ιατρικών τεχνολογιών, προκειμένου να αναβαθμιστεί το σύστημα υγείας. Αυτή η συμφωνία ανάμεσα σε εταιρείες υγείας και τεχνολογίας ήταν πολύ ενθαρρυντική. Η συνεργασία σε αυτούς τους τομείς, οδήγησε σε σημαντικές εξελίξεις στην υγειονομική περίθαλψη, εισάγοντας νέες τεχνολογίες που μπορούν να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής και την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας στην περιοχή. (Jiao J January 2022) Οι καινούργιες ιατρικές τεχνολογίες τα περιλάμβαναν όλα, από την τηλεϊατρική και την ψηφιακή υγεία

έως τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης και της ανάλυσης δεδομένων για τη βελτίωση των διαγνωστικών και θεραπευτικών διαδικασιών. Αυτές οι εξελίξεις μακροπρόθεσμα είχαν και έχουν θετική επίδραση στην υγεία και την ευημερία του πληθυσμού. Οι εξελίξεις στον τομέα της υγείας στη Σαουδική Αραβία χαρακτηρίστηκαν σημαντικές και εποικοδομητικές.

Επιπλέον, τον Ιούνιο του 2020, υπογράφηκε συμφωνία για την ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών και τηλεπικοινωνιακών δικτύων στη Σαουδική Αραβία με κινεζική τεχνολογία. Αυτό ήταν ένα σημαντικό βήμα για την ψηφιακή ανάπτυξη της χώρας. Ως γνωστόν η κινεζική τεχνολογία έχει επιδείξει τα τελευταία χρόνια σημαντική πρωτοπορία στον τομέα των τηλεπικοινωνιών και της ψηφιακής οικονομίας. Η ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών είναι ουσιώδης για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης σε μια χώρα. (D. X. J 12 January 2023) Τα τηλεπικοινωνιακά δίκτυα αποτελούν τον στυλοβάτη για τη σύνδεση των ανθρώπων και των επιχειρήσεων σε μια ψηφιακή οικονομία, ενισχύοντας την επικοινωνία, την πρόσβαση σε πληροφορίες και την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών. Παρ' όλα αυτά, ορισμένες φορές υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με την ασφάλεια των δεδομένων και την ιδιωτικότητα όταν χρησιμοποιούνται τεχνολογίες από διαφορετικές χώρες. Είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη οι ασφαλείς πρακτικές και οι προφυλάξεις για την προστασία των δεδομένων και των ιδιωτικών πληροφοριών των χρηστών κατά την ανάπτυξη τέτοιων υποδομών.

Καταλήγοντας η συνεργασία και η διπλωματία μεταξύ τους έχει επεκταθεί και στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. (Yannan Fall 2022) Η πιο πρόσφατη συμφωνία τους χρονολογείται τον Φεβρουάριο του 2022 και αφορά επενδύσεις σε έργα ανανεώσιμων ενεργειών και εκμετάλλευση πηγών ενέργειας όπως το ηλιακό και τον αιολικό. Αυτή η συμφωνία αποτέλεσε σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση μιας πιο βιώσιμης και φιλικής προς το περιβάλλον ενεργειακής πολιτικής. Η εκμετάλλευση πηγών ενέργειας όπως οι παραπάνω είναι κρίσιμη για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και τη σταδιακή μετάβαση σε βιώσιμες πηγές ενέργειας. Η επένδυση σε ανανεώσιμες ενέργειες μπορεί να οδηγήσει σε πολλαπλά οφέλη, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης της εξάρτησης από τις συμβατικές πηγές ενέργειας, τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και της ρύπανσης, καθώς και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον τομέα των ανανεώσιμων ενεργειών. Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως αποτέλεσε ζωτικής σημασίας συμφωνία και έντεινε την

ανάγκη για συνεργασία διεθνούς εμβέλειας, προκειμένου να επιτευχθούν παγκόσμιοι στόχοι, για το κλίμα και τη μείωση των εκπομπών, με αειφόρες ενεργειακές λύσεις.

### 4.3 Κίνα και Αφρική

Οι σχέσεις μεταξύ Κίνας και Αφρικής έχουν εμπορική, οικονομική και διπλωματική διάσταση. Η Κίνα έχει εντείνει τις σχέσεις της με πολλές αφρικανικές χώρες μέσω επενδύσεων, εμπορικών συναλλαγών και πολιτικής συνεργασίας. (Tawiah February 2021) Η Κίνα έχει επενδύσει σημαντικά σε πολλούς τομείς στην Αφρική, όπως στην υποδομή, την εξόρυξη φυσικών πόρων και τον τομέα των ενεργειακών πόρων. Αυτό έχει δημιουργήσει πολύπλευρες σχέσεις μεταξύ των χωρών της Αφρικής και της Κίνας, που μπορούν να επηρεάσουν την οικονομία, την πολιτική και τις κοινωνίες τους. Ωστόσο, υπάρχουν και κριτικές για την προσέγγιση αυτής της σχέσης. Ορισμένοι ανησυχούν για την εξάρτηση των αφρικανικών χωρών από την Κίνα, ενώ άλλοι επισημαίνουν την έλλειψη διαφάνειας και τις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και στις τοπικές κοινότητες λόγω των επενδύσεων και των έργων υποδομής της Κίνας. (Ofosu March 2022)

Πιο συγκεκριμένα μερικές από τις πιο σημαντικές συμφωνίες αφορούν διάφορους τομείς όπως η εμπορική συνεργασία, η οικονομική ανάπτυξη, η υποδομή, η ενέργεια και η πολιτική. Αρχικά είναι σημαντικό να σημειωθεί πως δημιουργήθηκε το Φόρουμ Συνεργασίας Κίνας-Αφρικής (FOCAC). (Batchelor February 2022) Το ίδιο, είναι ένα πλαίσιο όπου η Κίνα και οι χώρες της Αφρικής συναντιούνται και συζητούν τη συνεργασία τους. Η συνεδρίαση λαμβάνει χώρα κάθε τρία χρόνια, προσφέροντας μια πλατφόρμα, για να συζητηθούν θέματα συνεργασίας σε πολλούς τομείς, όπως οι οικονομικές επενδύσεις, η υποδομή, η εκπαίδευση και η υγεία. Το FOCAC επιδιώκει να ενισχύσει τις σχέσεις Κίνας-Αφρικής και να προωθήσει τη συνεργασία για την αμοιβαία ανάπτυξη και ευημερία. Η τελευταία συνεδρίαση πραγματοποιήθηκε το 2021 online εξαιτίας του covid-19 και η επόμενη θα διαδραματιστεί μέσα στο 2024. Κατά τη διάρκεια της τελευταίας συνόδου, έμφαση δόθηκε στη διπλωματία. Ο τομέας της υγείας, αποτέλεσε κεντρικός τομέας του διαλόγου, σε συνδυασμό με την πολιτική των δύο χωρών και την ασφάλεια, ειδικότερα στον τομέα της κυβερνοασφάλειας και της υποστήριξης της αφρικανικής αστυνομίας. Σύμφωνα με το προσχέδιο δράσης που ακολούθησε τη σύνοδο κορυφής, οι αφρικανικές χώρες και η Κίνα δεσμεύτηκαν, να ενισχύσουν τον κοινοβουλευτικό διάλογο, με αυξημένες ανταλλαγές μεταξύ του Εθνικού Λαϊκού Κογκρέσου της Κίνας και της Εθνικής Επιτροπής της Πολιτικής Συμβουλευτικής Διάσκεψης του Κινεζικού Λαού, καθώς και των διαφόρων

αφρικανικών εθνικών κοινοβουλίων, του Αφρικανικού Κοινοβουλίου και της Αφρικανικής Κοινοβουλευτικής Ένωσης.

Επιπλέον, η Πρωτοβουλία της Ζώνης και του Δρόμου (Belt and Road Initiative - BRI) είναι ένα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα που ξεκίνησε από την Κίνα με στόχο τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου δικτύου υποδομής, το 2013. (Arthur April 2016) Αυτό το δίκτυο περιλαμβάνει οδούς, σιδηρόδρομους, λιμένες, αγωγούς φυσικού αερίου και άλλες υποδομές που θα συνδέσουν την Κίνα με διάφορες περιοχές του κόσμου, συμπεριλαμβανομένης της Αφρικής. Ο στόχος είναι η δημιουργία μιας "Νέας Παγκόσμιας Στρατηγικής", προωθώντας το εμπόριο, τις επενδύσεις, την πολιτιστική ανταλλαγή και τη συνεργασία μεταξύ των χωρών. Αυτό έχει συχνά συζητηθεί ως μια προσπάθεια ανάπτυξης και ανάδειξης νέων οικονομικών κέντρων σε διάφορα μέρη του κόσμου. Στην περίπτωση της Αφρικής, η BRI έχει ως στόχο τη στήριξη στην ανάπτυξη υποδομών και την ενίσχυση των οικονομιών των χωρών στην περιοχή. Μερικά από τα έργα που έχουν υλοποιηθεί στην Αφρική, με αυτή την πρωτοβουλία, αφορούν σιδηροδρομικά δίκτυα, υποδομές λιμένων, οδικά δίκτυα, ενεργειακά έργα και εκπαιδευτικές και υγειονομικές δράσεις. Μέσω αυτών των επενδύσεων, προς όφελος της Αφρικής έχει βελτιωθεί η συνδεσιμότητα μεταξύ περιφερειών και χωρών, η προώθηση και η ανάπτυξη του εμπορίου, οι εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας και η εκμετάλλευση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η σύνδεση αστικών κέντρων με αγροτικές περιοχές, βελτιώνοντας την πρόσβαση σε υπηρεσίες και αγορές, καθώς και η βελτίωση των εκπαιδευτικών μέσων και η παροχή υπηρεσιών υγειονομικού χαρακτήρα. (Howard May 2014)

Πέραν της παραπάνω πρωτοβουλίας, υπάρχουν αλληλένδετα πολλές συνεργασίες και συμφωνίες που ευνόησαν στο παρελθόν, αλλά και ευνοούν στο παρόν, τον τομέα της ενέργειας, με την εξόρυξη πόρων όπως πετρέλαιο, φυσικό αέριο, ορυκτά κτλ. Επίσης η Κίνα έχει προσφέρει σημαντική οικονομική βοήθεια, χρηματοδότηση και επενδύσεις σε πολλές αφρικανικές χώρες για την ανάπτυξη των υποδομών, των τομέων της υγείας, της εκπαίδευσης και άλλων. (Miao April 2020) Υπάρχουν όμως, πεποιθήσεις και ανησυχίες για την εξάρτηση και τις επιπτώσεις σε τοπικά περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα. Είναι αναγκαίο να αναφερθεί πως η τελευταία σημαντική συμφωνία ανάμεσα στην Κίνα και τις χώρες της Αφρικής που έλαβαν μεγάλη προσοχή ήταν η δέσμευση της Κίνας να παρέχει δωρεάν εμβόλια κατά του COVID-19 σε πολλές χώρες της Αφρικής. (Kobierecki May 2023) Η Κίνα έχει

διαθέσει μεγάλο μέρος από τα εμβόλιά της, όπως τα Sinopharm και Sinovac, σε πολλές αφρικανικές χώρες με στόχο την κοινή προσπάθεια για την καταπολέμηση της πανδημίας. (Jiao J January 2022) Αυτή η πρωτοβουλία συνέβαλε στην ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ Κίνας και Αφρικής σε θέματα υγείας και αλληλεγγύης σε παγκόσμιο επίπεδο.

Καταλήγοντας, είναι αξιοσημείωτο, πως υπάρχει η εντύπωση, ότι η Κίνα μέσω των BRICS<sup>1</sup>, προσπαθεί «να αντιμετωπίσει» την ισχυρή θέση των G7, στη διεθνή σκηνή επιρροής. (Jiao J January 2022) Οι BRICS έχουν διαμορφώσει μια συνεργασία με στόχο τη διευκόλυνση της ανάπτυξης, της συνεργασίας και της επιρροής σε παγκόσμια οικονομικά και πολιτικά θέματα. Ενώ δεν στοχεύει άμεσα στο να "αντιμετωπίσει" τις G7 χώρες. Οι BRICS αναδεικνύουν τη συνεργασία μεταξύ τους, ως οικονομικά σημαντικές χώρες, ενισχύοντας τη φωνή τους σε διεθνή θέματα και προωθώντας τα κοινά τους συμφέροντα. Αυτά τα κράτη, έχουν επιχειρήσει να διαμορφώσουν ένα εναλλακτικό μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης και πολιτικής συνεργασίας που να αντιστέκεται στις κυρίαρχες απόψεις που προωθούν οι G7. Παρόλο που δεν επιδιώκουν απευθείας να "ανταγωνιστούν" τα G7 κράτη, η συνεργασία των BRICS αναδεικνύει μια εναλλακτική οικονομική και πολιτική προσέγγιση σε παγκόσμιο επίπεδο.

---

<sup>1</sup> Μια ομάδα αναδυόμενων οικονομιών, συγκεκριμένα πέντε χωρών: Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα και Νότια Αφρική, που ιδρύθηκε το 2006. Η Νότια Αφρική εντάχθηκε το 2010.

#### 4.4 Κίνα και Λατινική Αμερική

Οι σχέσεις της Κίνας με τη Λατινική Αμερική έχουν ενταθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Η Κίνα έχει αυξήσει τις οικονομικές, εμπορικές και πολιτικές σχέσεις της με πολλές χώρες στη Λατινική Αμερική, αναζητώντας επενδύσεις και συνεργασίες σε διάφορους τομείς. Έχουν υπογραφθεί σημαντικές συμφωνίες για εμπορικές συναλλαγές, επενδύσεις σε υποδομές και ενεργειακούς τομείς, καθώς και συνεργασίες για την ανάπτυξη πολιτικών σχέσεων και πολιτιστικών ανταλλαγών (Jiang November 2015). Το Κινεζικό κράτος, έχει επίσης προσφέρει δάνεια και χρηματοδοτήσεις για υποδομές σε πολλές χώρες της Λατινικής Αμερικής. Αυτές οι σχέσεις έχουν δώσει τη δυνατότητα στο ίδιο, να ενισχύσει την παρουσία του στην περιοχή, ενώ πολλές χώρες της Λατινικής Αμερικής επίσης επωφελούνται από τις επενδύσεις και τη συνεργασία με μία τόσο μεγάλη οικονομική δύναμη.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως με την Λατινική Αμερική έχουν γίνει συνεργασίες τουριστικού και πολιτιστικού χαρακτήρα. Η Κίνα και η Λατινική Αμερική έχουν αναπτύξει διάφορα προγράμματα προώθησης τουρισμού, εκπαιδευτικών ανταλλαγών και πολιτιστικών πρωτοβουλιών, για να ενισχύσουν τις σχέσεις τους και να αναδείξουν τον πολιτισμό τους. (Guo May 2023) Σε ό,τι αφορά τον τουρισμό, οι δύο περιοχές έχουν προωθήσει προορισμούς και πακέτα ταξιδιών για τους πολίτες τους ώστε να επισκέπτονται τις αντίστοιχες χώρες. Υπάρχουν εκστρατείες προώθησης τουρισμού που επικεντρώνονται στις φυσικές ομορφιές, τα ιστορικά μνημεία και τον πολιτισμό κάθε περιοχής. Εκπαιδευτικά προγράμματα ανταλλαγών, που συνήθως περιλαμβάνουν ανταλλαγές φοιτητών, ακαδημαϊκών ή πρακτικής άσκησης σε διαφορετικά πανεπιστήμια ή εκπαιδευτικά ιδρύματα. Αυτά τα προγράμματα συμβάλλουν στην ανταλλαγή γνώσεων και πολιτιστικής κατανόησης μεταξύ των νέων. Σε ό,τι αφορά τις διαπολιτισμικές πρωτοβουλίες, υπάρχουν διάφορα προγράμματα που στοχεύουν στην προβολή της τέχνης, της μουσικής, του χορού και άλλων πτυχών του πολιτισμού και της παράδοσης της κάθε περιοχής. Αυτά τα προγράμματα συχνά υλοποιούνται μέσω πολιτιστικών εκδηλώσεων, εκθέσεων, συναυλιών ή παραστάσεων που προσελκύουν τόσο τουρίστες όσο και ντόπιους, ενισχύοντας την ανταλλαγή πολιτισμικών αξιών και πρακτικών μεταξύ των δύο περιοχών.



Η Κίνα έχει αρκετά χρόνια ισχυρή συμμαχία με την Λατινική Αμερική στον τομέα της ενέργειας. (Jiang November 2015) Οι συμφωνίες που έχουν υπογραφεί για την εξαγωγή πετρελαίου, φυσικού αερίου και άλλων πρώτων υλών από χώρες της Λατινικής Αμερικής προς την Κίνα, είναι αξίας υπέρογκων ποσών. Πιο συγκεκριμένα όμως οι πιο σημαντικές συμφωνίες χρονολογούνται στις αρχές του 21<sup>ου</sup> αιώνα. Τρανταχτό παράδειγμα αποτελεί η συνεργασία με το Περού για την εξαγωγή μεταλλευμάτων, όπως χαλκού, αλουμινίου και σιδήρου. Οι συνεργασίες αυτές όχι μόνο συνεχίζονται έως και σήμερα αλλά έχουν αναπτυχθεί και εκσυγχρονιστεί με τα δεδομένα του σήμερα, με αποτέλεσμα κάθε χρόνο να εξάγονται τόνοι μεταλλευμάτων προς την Κίνα. Εν συνεχεία, την ίδια χρονική περίοδο, περί 2000, πραγματοποιήθηκε συνεργασία με την Βραζιλία για την εξαγωγή σόγιας και άλλων γεωργικών προϊόντων. Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως τα τελευταία χρόνια η συμφωνία απέκτησε μεγαλύτερη εμβέλεια και σε ενεργειακούς πόρους της Βραζιλίας. Επεξηγηματικά πέραν της σόγιας και των γεωργικών προϊόντων, πλέον έχουν υπογραφεί και συμφωνίες για πετρέλαιο, φυσικό αέριο και μεταλλεύματα. Ίδια ακριβώς συμφωνία για ενεργειακά κοιτάσματα και γεωργικά προϊόντα-πρώτες ύλες υπογράφηκε το 2010 και με την Αργεντινή. Τέλος είναι αναγκαίο να αναφερθεί πως στην σύνοδο κορυφής στις 17-18 Ιουλίου 2023 έγινε προσπάθεια της ΕΕ για συνεργασία με την Λατινική Αμερική, προκειμένου να υπάρξει απεξάρτηση από την Κίνα, όμως χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία, καθώς οι όροι θεωρήθηκαν από την πλευρά των κρατών της Λατινικής υπερβολικά πολλοί.

Επιπλέον, οι εμπορικοί δεσμοί Κίνας και χωρών της Λατινικής είναι αρκετά ισχυροί. (Yu January 2022) Η πρώτη έχει συνάψει συμφωνία με την Χιλή για εκμηδενισμό των τελωνειακών δεσμών και την ύπαρξη ελεύθερου εμπορίου. Αυτή η συνεργασία, σχεδόν δύο δεκαετίες, επιτρέπει την ανταλλαγή πολλών προϊόντων και υπηρεσιών με καθόλου ή λιγοστούς δασμούς. Το ελεύθερο εμπόριο μεταξύ Κίνας και Χιλής έχει δώσει ώθηση στην εμπορική σχέση των δύο χωρών. Επίσης, Η Βραζιλία είναι ένας σημαντικός εμπορικός εταίρος της Κίνας από την δεκαετία του 1990. Υπάρχουν διάφορες συμφωνίες μεταξύ των δύο χωρών που αποσκοπούν στην αύξηση του εμπορίου, τη μείωση των εμπορικών εμποδίων και την ενίσχυση της συνεργασίας σε διάφορους τομείς. Τέλος παρόμοια με την Χιλή, η Κίνα έχει υπογράψει συμφωνίες εμπορίου με το Περού, από το 2010 και μετά, που περιλαμβάνουν την ελαχιστοποίηση των δασμών ή άλλων εμπορικών φραγμών για ορισμένα προϊόντα και υπηρεσίες.

Στην συνέχεια, Η Κίνα έχει επενδύσει σε πολλά δομικά έργα σε χώρες της Λατινικής Αμερικής, ενισχύοντας την οικονομική και εμπορική της παρουσία στην περιοχή. Πιο συγκεκριμένα, έχει επενδύσει σημαντικά σε έργα οδοποιίας στο Περού, συμπεριλαμβανομένων των επεκτάσεων του Παναμερικανού Αυτοκινητόδρομου και του Αυτοκινητόδρομου Λα Ορογιά, με πολλά έργα υποδομής να υλοποιούνται με τη συμμετοχή κινεζικών εταιριών (2010). Επίσης, ένα σημαντικό παράδειγμα, το οποίο έχει χρηματοδοτηθεί και υλοποιηθεί με τη συνεργασία κινεζικών εταιριών, είναι η συμφωνία για την κατασκευή του σχεδίου "Kirchner-Cepernic" στην Αργεντινή, ένα έργο υδροηλεκτρικής ενέργειας(2013). Σε διάφορες χώρες της περιοχής, οι κινεζικές επενδύσεις έχουν προσανατολιστεί στην επέκταση και τη βελτίωση λιμενικών εγκαταστάσεων. Παράδειγμα είναι η συμφωνία για την επέκταση του λιμένα του Σαντιάγο στη Χιλή(2015), στην οποία συμμετέχουν κινεζικές εταιρίες. Ωστόσο, το 2021, υπεγράφη συμφωνία ανάμεσα στην κινεζική εταιρεία China Harbour Engineering Company (CHEC) και τον Πορθμό του Παναμά για την ανάπτυξη μιας νέας λιμενικής εγκατάστασης. Το σχέδιο αναπτύσσει ένα νέο λιμάνι στο Corozal, ένας στρατηγικός τομέας δίπλα στον Παναμά κανάλι, με σκοπό να επεκτείνει τη χωρητικότητα του λιμανιού του Παναμά. Αυτή η συμφωνία, έχει σημαντικό αντίκτυπο στην αύξηση της λιμενικής χωρητικότητας της περιοχής και στη διευκόλυνση του εμπορίου μέσω του καναλιού του Παναμά. (Jiang November 2015)

Καταλήγοντας, η Κίνα έχει παράσχει χρηματοδοτική υποστήριξη σε οικονομίες της Λατινικής Αμερικής μέσω δανείων, χρηματοδοτικών προγραμμάτων και επενδύσεων από κινεζικές τράπεζες ή οργανισμούς, εστιάζοντας σε διάφορα έργα υποδομής, ενέργειας, τεχνολογίας και άλλους τομείς. Συγκεκριμένα οι κινεζικές τράπεζες όπως η China Development Bank και η Export-Import Bank of China έχουν παράσχει δάνεια για έργα οδοποιίας, ανάπτυξη λιμένων, σιδηροδρόμων και άλλα έργα υποδομής σε χώρες της Λατινικής Αμερικής. (Gil-Barragan October 2020) Επίσης, ορισμένες κινεζικές εταιρείες έχουν επενδύσει σε έργα ενέργειας στη Λατινική Αμερική, όπως στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (φωτοβολταϊκά πάρκα, αιολικά πάρκα) ή σε πετρελαιοπηγές. Τέλος, κινεζικές εταιρείες έχουν επενδύσει σε τεχνολογικούς τομείς σε ορισμένες χώρες της Λατινικής Αμερικής, όπως σε εταιρείες τηλεπικοινωνιών ή τομείς ψηφιακής τεχνολογίας.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

### Η Ρωσία και οι χώρες του Τρίτου Κόσμου

#### 5.1 Εισαγωγή

Οι σχέσεις της Ρωσίας με χώρες της Αραβικής, Αφρικανικής και Λατινοαμερικανικής περιοχής μπορεί να αποτελέσει μία ενδιαφέρουσα μελέτη για τις διμερείς και πολυμερείς σχέσεις της Ρωσίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι διαστάσεις αυτών των σχέσεων είναι πολύπλευρες και αναδύονται από πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές και γεωπολιτικές δυναμικές.

Στην Αραβική περιοχή, η Ρωσία έχει αναπτύξει στενούς δεσμούς με ορισμένες χώρες, όπως η Συρία και οι Ηνωμένες Αραβικές Εμιράτα. Οι σχέσεις αυτές έχουν επηρεαστεί από τις πολιτικές εξελίξεις στη Μέση Ανατολή και τα συμφέροντα σε ενεργειακούς πόρους. Στην Αφρικανική ήπειρο, η Ρωσία έχει ενδιαφέρον για συνεργασία σε τομείς όπως η οικονομική ανάπτυξη, η ενέργεια, η ασφάλεια και η άμυνα. Η σχέση αυτή είναι επίσης σημαντική λόγω του ανταγωνισμού με άλλες παγκόσμιες δυνάμεις που έχουν ενδιαφέρον στην Αφρική. Στη Λατινική Αμερική, η Ρωσία έχει εκφράσει ενδιαφέρον για συνεργασία σε θέματα όπως η ενέργεια, η εμπορική ανταλλαγή και η πολιτική στήριξη. Ωστόσο, οι πρόσφατες πολιτικές αλλαγές στη Λατινική Αμερική έχουν επηρεάσει τη φύση των σχέσεων της Ρωσίας στην περιοχή αυτή.

Η παρούσα μελέτη, επιδιώκει να εξετάσει τη φύση αυτών των σχέσεων, τις πολιτικές που ακολουθεί η Ρωσία, τα οφέλη και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζονται σε κάθε περιοχή, καθώς και τις επιπτώσεις των σχέσεων αυτών στο διεθνές πολιτικό σκηνικό. Αναλύοντας λοιπόν, τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις αυτών των σχέσεων, η έρευνα θα προσφέρει μία συνολική κατανόηση της διεθνούς στρατηγικής της Ρωσίας σε παγκόσμιο επίπεδο.

## 5.2 Ρωσία και Αραβικές χώρες

Η σχέση μεταξύ της Ρωσίας και των αραβικών χωρών έχει ιστορικά βαθιές ρίζες, αλλά έχει διαμορφωθεί με διάφορους τρόπους μέσα από τις διεθνείς πολιτικές, τα γεωπολιτικά συμφέροντα και τις οικονομικές σχέσεις. Στο παρελθόν, η Ρωσία έχει εδραιώσει ισχυρούς δεσμούς με ορισμένες αραβικές χώρες, όπως η Συρία, η Αίγυπτος και οι Ηνωμένες Αραβικές Εμιράτα. Οι σχέσεις αυτές συνήθως έχουν επηρεαστεί από τις πολιτικές και στρατιωτικές συγκυρίες στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική. Η Ρωσία ενδιαφέρεται επίσης για οικονομικές σχέσεις με αραβικές χώρες, ειδικά στους τομείς της ενέργειας, του εμπορίου και των επενδύσεων. Συμμετέχει σε ενεργειακά έργα και συμφωνίες σε αρκετές από αυτές τις χώρες, ενώ επιδιώκει επίσης να ενισχύσει τις διπλωματικές της σχέσεις. Επιπλέον, η περιοχή της Μέσης Ανατολής είναι πολύπλοκη και οι σχέσεις μεταξύ της Ρωσίας και των αραβικών χωρών συχνά επηρεάζονται από τις γεωπολιτικές αντιθέσεις και τις εξελίξεις στην περιοχή, όπως οι συγκρούσεις, οι πολιτικές μεταβολές και οι οικονομικές ανησυχίες. Συνοψίζοντας, οι σχέσεις μεταξύ της Ρωσίας και των αραβικών χωρών είναι πολύποικιλες και περίπλοκες, επηρεασμένες από πολλούς παράγοντες και συνθήκες που διαμορφώνουν τη δυναμική των σχέσεων ανάμεσα σε αυτές τις γεωγραφικές περιοχές.

Πιο αναλυτικά, η Ρωσία έχει αναπτύξει πολλές φορές δίαυλο επικοινωνίας με Αραβικές χώρες, προκειμένου να συνάψουν συμφωνίες ενέργειας, καθώς ο αραβικός κόσμος διαθέτει τα μεγαλύτερα αποθέματα πηγών ενέργειας παγκοσμίως. Οι συμφωνίες για την ενέργεια ξεκίνησαν από τις δεκαετίες του '90 και του 2000, (F. A Fall 2023) με συνεργασίες για την εξαγωγή πετρελαίου και φυσικού αερίου από αραβικές χώρες όπως η Σαουδική Αραβία, η Αίγυπτος και οι Ηνωμένες Αραβικές Εμιράτα. Αυτές οι συμφωνίες εξελίσσονται και επαναδιαπραγματεύονται συχνά, έως και σήμερα, σύμφωνα με τις αλλαγές στις τιμές των πρώτων υλών και τις ενεργειακές ανάγκες. Στα πρόσφατα γεγονότα καταγράφεται η συνεργασία για περικοπή τη παραγωγής πετρελαίου, με απώτερο σκοπό την προστασία των κοιτασμάτων και την στήριξη της τιμής τους. Σαουδική Αραβία και Ρωσία στις αρχές του Δεκεμβρίου του 2023, έπειτα από συγκάλεση του OPEC<sup>2</sup> και συμφωνία όλων των μελών, αποφάσισαν

---

<sup>2</sup> Οργανισμός Εξαγωγών Πετρελαιοπαραγωγών Χωρών

την μείωση της παραγωγής πετρελαίου, κατά 2.2 εκατομμύρια βαρέλια την ημέρα, έως τα τέλη του 2024. (B. M. R October 2019)

Επιπλέον η Ρωσία έχει ισχυρούς οικονομικούς δεσμούς με πολλές Αραβικές χώρες. Οι οικονομικές συνθήκες είναι συνήθως αλληλένδετες με τον τομέα της ενέργειας, καθώς η πώληση πετρελαίου και φυσικού αερίου, έχουν συνήθως υπογραφεί για μακροπρόθεσμες συνεργασίες, που επιφέρουν έσοδα και στις δύο συμφωνηθέντες μεριές. (M. R. Y February 2021) Επιπλέον, συμφωνίες εμπορικού χαρακτήρα, επενδυτικές συμφωνίες και συμφωνίες συνεργασίας σε τομείς όπως η γεωργία, η τεχνολογία και η αμυντική βιομηχανία επίσης συνάπτονται. Αυτές οι συμφωνίες μπορούν να επηρεάσουν τις οικονομίες των χωρών που συμμετέχουν και να δημιουργήσουν ευκαιρίες για αμοιβαίο οικονομικό όφελος. Είναι σημαντικό όμως να αναφερθεί πως, η εξέλιξη των γεωπολιτικών και οικονομικών συνθηκών μπορεί να επηρεάσει τη φύση και τη διάρκεια αυτών των συμφωνιών. Οι εμπορικές συνεργασίες επικεντρώνονται στην εξαγωγή και ανταλλαγή αγροτικών προϊόντων (σιτηρά, φρούτα και λαχανικά, γαλακτοκομικά, κρέας), προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες για πρώτες ύλες. Έπειτα έχουν γίνει πολλές διπλωματικές προσεγγίσεις, όπου επιτεύχθηκε το ελεύθερο εμπόριο μεταξύ κάποιων αραβικών χωρών και της Ρωσίας, προκειμένου οι εξαγωγές και οι εισαγωγές να γίνονται με μηδενικό ή ελάχιστο κόστος εκτελωνισμού. Ωστόσο είναι γνωστό πως ανταλλάσσουν πρωτοβουλίες και τεχνολογίες προκειμένου να διευκολύνουν τις οικονομικό-εμπορικές τους σχέσεις.

Επίσης, έχουν υπογραφεί συμφωνίες διπλωματίας και στρατηγικής στήριξης. Οι συμφωνίες διπλωματίας μεταξύ της Ρωσίας και αραβικών χωρών αντιπροσωπεύουν ένα πλαίσιο στενής συνεργασίας για τη διατήρηση της ειρήνης και της σταθερότητας στη Μέση Ανατολή. Αυτές οι συμφωνίες επικεντρώνονται σε διάφορα ζητήματα, όπως η αντιμετώπιση κρίσεων (όπως η σύγκρουση στη Συρία, με στόχο τη διατήρηση της ειρήνης και της σταθερότητας στην περιοχή), η κοινή δράση σε διεθνή φόρουμ (όπως ο ΟΗΕ, που μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο συμφωνιών, με σκοπό την υποστήριξη κοινών θέσεων και πρωτοβουλιών), η καταπολέμηση της τρομοκρατίας (στήριξη σε κοινές προσπάθειες για την ασφάλεια και την πρόληψη των τρομοκρατικών επιθέσεων) και η υποστήριξη περιφερειακών διαπραγματεύσεων (όπως η κρίση στο Ιράν, οι επιπτώσεις του Ισραήλ-Παλαιστινιακού διαμερίσματος και άλλα θέματα που επηρεάζουν την περιοχή). Αυτές οι συμφωνίες αποτελούν το θεμέλιο για τη δημιουργία ενός κοινού πλαισίου δράσης που αποβλέπει στη διατήρηση της ειρήνης και της

ασφάλειας σε μια περιοχή με συνεχείς γεωπολιτικές προκλήσεις. (E September 2021)Ωστόσο, αδιαμφισβήτητα αναφερόμαστε σε καταστάσεις και προκλήσεις, που επηρεάζουν την παγκόσμια ασφάλεια και σταθερότητα.

Εν συνεχεία, είναι ορθό να αναφερθεί πως υπάρχει και στρατιωτική συνεργασία της Ρωσία με αραβικές χώρες. Είναι γνωστό δεκαετίες, πως το ρωσικό κράτος εφοδιάζει αραβικά κράτη με εξοπλισμό και στρατιωτικές τεχνολογίες. Τόσο πρόσφατα όσο και σε προηγούμενες δεκαετίες, σε διάφορες περιπτώσεις ανάλογα με τις στρατιωτικές ανάγκες και τις διεθνείς πολιτικές, η Ρωσία πάντα σύναπτε συμφωνίες με τις αραβικές χώρες για στρατιωτική κάλυψη των αναγκών τους. Ένα συγκεκριμένο παράδειγμα αποτελεί η συμφωνία μεταξύ της Ρωσίας και της Συρίας. Η Συρία αποτελεί έναν από τους κύριους αγοραστές ρωσικού στρατιωτικού εξοπλισμού. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της πολιτικής στήριξης της Ρωσίας προς τη Συρία, έχουν υπογραφεί συμφωνίες για την πώληση ρωσικού εξοπλισμού και τεχνολογίας στο συριακό στρατιωτικό μηχανοστάσιο. Ένα άλλο παράδειγμα είναι η συμφωνία μεταξύ της Ρωσίας και Αιγύπτου. Η Ρωσία έχει προσφέρει στρατιωτική συνεργασία στον αιγυπτιακό στρατό, περιλαμβάνοντας την πώληση ρωσικού εξοπλισμού όπως αεροσκάφη και όχι μόνο, με τις συμφωνίες αυτές να έχουν υπογραφεί την τελευταία δεκαετία και να εξελίσσονται σε περιπτώσεις, ανάλογα με τις στρατιωτικές ανάγκες της Αιγύπτου και της γεωπολιτικής κατάστασης. (E September 2021)Ωστόσο αυτού του είδους οι συμφωνίες, συχνά επανεξετάζονται, μεταβάλλονται και εξελίσσονται, εξαιτίας της τεταμένης κατάστασης στην περιοχή, των διεθνών πολιτικών δράσεων, αλλά και την στρατηγική του κάθε κράτους μεμονωμένα.

Καταλήγοντας, στα πρόσφατα γεγονότα συνεργασίας Ρωσίας και αραβικών κρατών, θα συμπεριλάβουμε την πρόσφατη ανακοίνωση Ιράν και Ρωσίας για συνεργασία περιφερειακής ασφάλειας και στρατιωτικής συνεργασίας. Οι συζητήσεις για την συγκεκριμένη συνεργασία είχαν ξεκινήσει τον Σεπτέμβριο του 2022 και πλέον μετά από επικοινωνία τους τις πρώτες μέρες του Ιανουαρίου 2024 είναι πολύ κοντά στην υπογραφή της. (E September 2021)Δεν είναι πολλές πληροφορίες στην διάθεσή μας για την φύση αυτής της συμφωνίας, καθώς περιοριζόμαστε στις ανακοινώσεις της Ιρανικής και της Ρωσικής κυβέρνησης. Ωστόσο, ένα είναι το μόνο σίγουρο, πως μεταβάλλει τις παγκόσμιες ισορροπίες, δημιουργώντας ανησυχίες, καθώς το διεθνές σκηνικό είναι διαρκώς μεταβαλλόμενο και η κατάσταση τεταμένη.

### 5.3 Ρωσία και Αφρική

Οι διπλωματικές σχέσεις μεταξύ Ρωσίας και Αφρικής έχουν ιστορία που χρονολογείται πολλές δεκαετίες πίσω. Στη σύγχρονη εποχή, οι σχέσεις αυτές έχουν ενταθεί και περαιτέρω εξελιχθεί, εμπλέκοντας πτυχές όπως η πολιτική, η οικονομία, η ασφάλεια, και η ανάπτυξη. Ορισμένα θέματα που επηρεάζουν τις διπλωματικές σχέσεις μεταξύ Ρωσίας και Αφρικής περιλαμβάνουν οικονομική συνεργασία, πολιτική συνεργασία, στρατηγική συνεργασία, και ανθρωπιστική βοήθεια. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι διπλωματικές σχέσεις διαφοροποιούνται ανάλογα με τις χώρες και τις περιφέρειες της Αφρικής.

Πιο αναλυτικά όμως, στον τομέα της οικονομικής συνεργασίας, η Ρωσία έχει αναπτύξει στενούς οικονομικούς δεσμούς με πολλές αφρικανικές χώρες, ειδικά μέσω συμφωνιών ενέργειας, εμπορίου και επενδύσεων. Οι εξαγωγές πετρελαίου και φυσικού αερίου αποτελούν σημαντικό κομμάτι αυτών των οικονομικών σχέσεων. Συγκεκριμένα, η ρωσική ενεργειακή βιομηχανία συνάπτει συμφωνίες για την εξόρυξη, τη μεταφορά και την εμπορία πετρελαίου και φυσικού αερίου από περιοχές στην Αφρική. Επιπλέον, η Ρωσία επενδύει στον τομέα του εμπορίου με αφρικανικές χώρες, προωθώντας τις εμπορικές σχέσεις και συνάπτοντας συμφωνίες που καλύπτουν διάφορους οικονομικούς τομείς. Η επένδυση σε τομείς όπως η γεωργία, οι υποδομές και οι τομείς της τεχνολογίας αποτελεί σημαντικό κομμάτι της οικονομικής συνεργασίας μεταξύ των δύο πλευρών. Το συνολικό πλαίσιο αυτών των οικονομικών σχέσεων ενδυναμώνεται από τις συνεχείς επαφές και διαπραγματεύσεις μεταξύ ρωσικών εταιρειών και αφρικανικών οικονομικών εταίρων, στο πλαίσιο ενός ευρύτερου πλαισίου οικονομικής συνεργασίας. (O. G. D March 2020)

Έπειτα, στον τομέα της πολιτικής συνεργασίας, οι δύο πλευρές συνεργάζονται σε διάφορα πολιτικά θέματα, συμμετέχοντας σε διεθνείς οργανισμούς και συζητήσεις που αφορούν παγκόσμιες υποθέσεις. Συχνά, η Ρωσία παρέχει πολιτική στήριξη σε αφρικανικές χώρες σε διεθνείς φόρα. Συγκεκριμένα, η πολιτική συνεργασία μπορεί να επικεντρωθεί σε θέματα όπως η επίλυση περιφερειακών συγκρούσεων, η ανθρωπιστική βοήθεια σε περιπτώσεις κρίσεων, και η συνεργασία στον τομέα της κλιματικής αλλαγής. Η ρωσική πολιτική στήριξη μπορεί επίσης να εκφράζεται μέσω ψηφισμάτων και κοινών δηλώσεων σε διεθνείς φόρα, υπογραμμίζοντας τη θέληση για συνεργασία

και σταθερότητα. Εν προκειμένω, η πολιτική συνεργασία μεταξύ Ρωσίας και αφρικανικών χωρών διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση κοινών προσεγγίσεων και στάσεων έναντι παγκόσμιων προκλήσεων και θεμάτων που αφορούν τον κόσμο.

Εν συνεχεία, στον τομέα της στρατηγικής συνεργασίας, ορισμένες αφρικανικές χώρες έχουν υπογράψει συμφωνίες που καλύπτουν την πώληση ρωσικών όπλων, συνεργασία στον τομέα της ασφάλειας, και κοινών στρατηγικών ενδιαφερόντων. αφρικανικές χώρες έχουν επιλέξει να αγοράζουν ρωσικό οπλοστάσιο για τις στρατιωτικές τους ανάγκες. (O. G. D March 2020) Η συνεργασία εκτείνεται και στον τομέα της ασφάλειας, με την κατάρτιση και τη στήριξη των αφρικανικών στρατιωτικών δυνάμεων από ρωσικά στελέχη και εκπαιδευτές. Αυτή η συνεργασία ενισχύει την ικανότητα των αφρικανικών χωρών να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της ασφάλειας και να διατηρούν εσωτερική σταθερότητα. Τέλος, οι συμφωνίες αφορούν κοινά στρατηγικά ενδιαφέροντα μεταξύ Ρωσίας και αφρικανικών χωρών. Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν συνεργασία σε τομείς όπως η ενέργεια, η γεωπολιτική επιρροή, και η προώθηση κοινών πολιτικών αντιλήψεων σε διεθνή θέματα. Αυτές οι στρατηγικές συνεργασίες συμβάλλουν στη διαμόρφωση της περιφερειακής και διεθνούς ισορροπίας των δυνάμεων στην περιοχή.

Ακόμα, στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας, η Ρωσία δεσμεύεται να παρέχει σημαντική υποστήριξη σε αφρικανικές χώρες που αντιμετωπίζουν διάφορες ανθρωπιστικές κρίσεις. Κατά πρώτον, σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών όπως σεισμοί, πλημμύρες, ή τυφώνες, η Ρωσία παρέχει άμεση ανθρωπιστική βοήθεια σε μορφή τροφίμων, ρούχων, καταλυμάτων και άλλων βασικών αναγκών. Δεύτερον, η Ρωσία συμβάλλει στην αντιμετώπιση επιδημιών και ασθενειών στην Αφρική, παρέχοντας ιατρική βοήθεια, φάρμακα και εξοπλισμό υγειονομικής περίθαλψης. Επιπλέον, σε περιοχές με μεγάλες κοινότητες προσφύγων και εκτοπισμένων, η Ρωσία παρέχει ανθρωπιστική βοήθεια, συμπεριλαμβανομένων ειδικών προγραμμάτων για την εκπαίδευση και την υγειονομική περίθαλψη. (K. O Fall 2021) Τέλος, η Ρωσία συμβάλλει σε αναπτυξιακά προγράμματα που στοχεύουν στην ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης, της γεωργίας, και των υποδομών σε αφρικανικές χώρες. Η ανθρωπιστική βοήθεια από τη Ρωσία αποτελεί σημαντικό μέρος της διεθνούς προσπάθειας για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής και την αντιμετώπιση των ανθρωπιστικών προκλήσεων στην Αφρική.



Επίσης, είναι σημαντικό να αναφερθεί, πως μερικές από τις αφρικανικές χώρες, που η Ρωσία διατηρεί διπλωματικές και συνεργατικές σχέσεις, είναι η Αίγυπτος, η Νιγηρία, ο Νίγηρας, το Σουδάν, αλλά και η Λιβύη. Παρά τις πολιτικές αναταραχές, η Ρωσία έχει διατηρήσει σχέσεις με τη Λιβύη σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένης της στρατιωτικής συνεργασίας. Το Ρωσικό κράτος έχει ενισχύσει τις σχέσεις του με την Αίγυπτο σε πολλούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών και των στρατιωτικών σχέσεων. Συνεργασία υπάρχει και με το Νίγηρα σε θέματα ενέργειας και άλλους οικονομικούς τομείς. Με την Νιγηρία, υπάρχουν συμφωνίες στρατηγικής συνεργασίας, καθώς και στρατιωτική συνεργασία. Υπάρχουν ωστόσο και σημαντικές οικονομικές και στρατιωτικές σχέσεις μεταξύ Ρωσίας και Σουδάν.

Καταλήγοντας, η Ρωσία έπειτα από την απομόνωσή της από τον δυτικό κόσμο έχει στρέψει το ενδιαφέρον της σε κάθε είδους συνεργασία με άλλες χώρες. Αυτό γίνεται φανερό από πολλές διπλωματικές ενέργειες της. Συγκεκριμένα όσον αφορά τις ενέργειες για διάλυο επικοινωνίας με την Αφρική, σημαντικό βήμα αποτέλεσε, η σύνοδος κορυφής, που διοργανώθηκε στις 28 Ιουλίου 2023, μεταξύ Ρωσίας-Αφρικής, για περαιτέρω συνεργασία σε διάφορους καίριους τομείς. Καθίσταται λοιπόν σαφές πως, το Ρωσικό κράτος, εκμεταλλεύεται την ανάγκη αφρικανικών χωρών για ανθρωπιστική και επισιτιστική βοήθεια, με στόχο την ελάφρυνση-ελάττωση των δυτικών κυρώσεων και το σημαντικότερο τη διάνοιξη ελεύθερης διέλευσης πλοίων με ρωσική σημαία από την μαύρη θάλασσα, με το πρόσχημα μεταφοράς δωρεάν σιτηρών προς χώρες της Αφρικής. (C Fall 2022)

## 5.4 Ρωσία και Λατινική Αμερική

Οι διπλωματικές και οικονομικές σχέσεις μεταξύ Ρωσίας και χωρών της Λατινικής Αμερικής καλύπτουν ποικίλους τομείς, επιδεικνύοντας την εξέλιξη των σχέσεων αυτών στο πέρασμα του χρόνου. Η Βραζιλία, ως μία από τις μεγαλύτερες οικονομίες της Λατινικής Αμερικής, διατηρεί στενούς δεσμούς με τη Ρωσία, επικεντρώνοντας τη συνεργασία τους σε τομείς όπως η γεωργία, η ενέργεια και η αμυντική συνεργασία. Η Κούβα, παρά τις πολιτικές και οικονομικές προκλήσεις, διατηρεί παραδοσιακές διπλωματικές σχέσεις με τη Ρωσία, εμβαθύνοντας τις σχέσεις τους σε πολιτικούς, οικονομικούς και πολιτιστικούς τομείς. Η Αργεντινή συνεργάζεται με τη Ρωσία στους τομείς της γεωργίας, της ενέργειας και των υποδομών, ενώ η συνεργασία στον τομέα της ενέργειας έχει κεντρική σημασία. Η Βενεζουέλα έχει επίσης εμπλακεί σε οικονομική συνεργασία με τη Ρωσία, εστιάζοντας σε τομείς όπως η ενέργεια και τα όπλα, με τη Ρωσία να παρέχει οικονομική στήριξη. Στο πλαίσιο των σχέσεων με το Μεξικό, υπάρχει ενδιαφέρον για τη βελτίωση των οικονομικών και πολιτικών σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών. Αυτές οι σχέσεις αποτελούν πρόκληση και ευκαιρία για τη βελτίωση της συνεργασίας και την εξέλιξη των σχέσεων Ρωσίας-Λατινικής Αμερικής σε μια διεθνή σκηνή υπό συνεχείς μεταβολές. (B. A.-B. O September 2021)

Οι διπλωματικές σχέσεις μεταξύ Ρωσίας και χωρών της Λατινικής Αμερικής αντικατοπτρίζουν συγκεκριμένες συμφωνίες συνεργασίας σε διάφορους τομείς. Μια από τις σημαντικές συμφωνίες είναι η "Συνεργασία στον Τομέα της Ενέργειας" μεταξύ Ρωσίας και Βραζιλίας, που υπογράφηκε το 2010. Η συμφωνία αυτή επικεντρώνεται στην ενίσχυση της συνεργασίας σε θέματα ενέργειας, περιλαμβάνοντας συμφωνίες για την ανάπτυξη ενεργειακών έργων. Επίσης, η Ρωσία και η Κούβα υπέγραψαν τη συμφωνία "Οικονομική και Επιστημονική Συνεργασία" το 2009, περιλαμβάνοντας συνεργασία στους τομείς των επιστημών, της τεχνολογίας, της εκπαίδευσης και της οικονομικής ανάπτυξης. Σημαντική είναι και η συμφωνία του 2018 μεταξύ Ρωσίας και Αργεντινής για τη συνεργασία στον τομέα της ενέργειας, επικεντρώνοντας σε θέματα όπως η παραγωγή και η χρήση του φυσικού αερίου. Επιπλέον, η Ρωσία και η Βενεζουέλα υπέγραψαν το 2001 συμφωνία για την "Οικονομική και Στρατιωτική Συνεργασία", καλύπτοντας τη συνεργασία σε θέματα οικονομίας, ασφάλειας και άμυνας. Τέλος, η συμφωνία του 2012 μεταξύ Ρωσίας και Μεξικού για την

"Επιστημονική και Τεχνολογική Συνεργασία" στοχεύει στην ενίσχυση της συνεργασίας στους τομείς της έρευνας και της ανάπτυξης, περιλαμβάνοντας την ανταλλαγή επιστημονικών και τεχνολογικών γνώσεων. (Κ. Α September 2022) Αυτές οι συμφωνίες επιδεικνύουν τη δέσμευση των χωρών για ενίσχυση των σχέσεων σε συγκεκριμένους τομείς συνεργασίας, δημιουργώντας ένα πλαίσιο για αμοιβαία οφέλη και ανάπτυξη.

Καταλήγοντας είναι απαραίτητο να αναφερθεί, το γεγονός, ότι ο πόλεμος Ρωσίας- Ουκρανίας δυσχέρανε τις σχέσεις και τις συνεργασίες της πρώτης με πολλά κράτη παγκοσμίως. Στην περίπτωση όμως, της Λατινικής Αμερικής, έγινε η αιτία για σύναψη συμφωνίας μεταξύ τους. Με λίγα λόγια πολλά κράτη της Λατινικής, έχοντας δυσχερείς σχέσεις με ΗΠΑ και ΕΕ, έστρεψαν το ενδιαφέρον τους προς την φιλική προς αυτά Ρωσία, ώστε σε συνεργασία να ασκήσουν βέτο στον δυτικό «εκβιασμό». Γι' αυτά τα κράτη οι κυρώσεις των δυτικών κρατών προς την Ρωσία, αλλά και οι πιέσεις για την ύπαρξη δημοκρατίας και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε αυτά, θεωρείται επιβολή, βέτο και εκβιασμός. Ωστόσο, οι διπλωματικές σχέσεις μεταξύ τους ενισχύθηκαν τον Απρίλιο του 2023, με την περιοδεία του υπουργού εξωτερικών της Ρωσίας, Σεργκέι Λαβρόφ, σε αρκετές χώρες της Λατινικής. (Randolph 2023)

## ΕΠΙΛΟΓΟΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Κίνα αναδείχθηκε ως αναδύομενη οικονομία, μια εξέλιξη που λίγοι είχαν προβλέψει στο παρελθόν. Σήμερα, αποτελεί κύριο πυλώνα στρατηγικής για πολλές ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, με πολλά κράτη της Ε.Ε. να προσπαθούν να εδραιώσουν σχέσεις μέσω ποικίλων προσεγγίσεων. Η Κίνα, ως ανεπτυγμένη χώρα, σημειώνει εντυπωσιακή πρόοδο σε όλους τους τομείς, ενώ το πολιτικό-οικονομικό της σύστημα, το κομμουνιστικό καθεστώς, διαφέρει σημαντικά από το παλαιότερο τη Σοβιετικής Ένωσης. Καθορίζει τάσεις στην τεχνολογία, υποστηρίζει σημαντικές ενεργειακές συμμαχίες και συμφωνίες. Παράλληλα, η Ρωσία παρουσιάζει παρόμοια χαρακτηριστικά. Είναι χώρα με ισχυρή οικονομία και χαμηλό χρέος, εξαρτώμενη κατά 43% από τα έσοδα της από πετρέλαιο και φυσικό αέριο. Η οικονομία της παραμένει στενά συνδεδεμένη με τις εξαγωγές πρώτων υλών, ενώ διατηρεί Αποθεματικό Ταμείο για προστασία από οικονομικές αναταραχές.

Η συνεργασία των δύο χωρών στους τομείς της οικονομίας, της καινοτομίας, της ενέργειας και της πολιτικής, δημιουργεί ένα ισχυρό γεφύρι μεταξύ δύο μεγάλων δυνάμεων, ικανών να αντιμετωπίσουν την κυριαρχία των ΗΠΑ. Η συνεργασία τους επί στρατιωτικών θεμάτων έχει ως απώτερο στόχο τη διασφάλιση της ειρήνης στην ευρύτερη περιοχή, λειτουργώντας ως σημαντικός παράγοντας διεθνούς ισορροπίας. Παρά τις διαφορές τους, η Κίνα και η Ρωσία βρίσκουν κοινά συμφέροντα στο παγκόσμιο σκηνικό, αντιμετωπίζοντας κοινούς "εχθρούς" όπως οι ΗΠΑ. Η Συνθήκη Καλής Γειτονίας, Φιλίας και Συνεργασίας και ο Οργανισμός Συνεργασίας της Σαγκάης διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην ορθή καθοδήγηση των σχέσεων τους, ενισχύοντας τη σταθερότητα και την ασφάλεια στην περιοχή και πέραν αυτής.

Σαφέστατα, η πιθανή στρατιωτική συνεργασία μεταξύ Ρωσίας και Κίνας αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό γεωστρατηγικό επικοινωνιακό έργο που ενισχύει τις διμερείς σχέσεις των δύο χωρών. Οι παράγοντες που ωθούν σε αυτήν τη στρατηγική συνεργασία ποικίλλουν από κοινούς γείτονες, όπως η Βόρεια Κορέα, μέχρι την κοινή ανησυχία για την εξωτερική επιρροή, ειδικά από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Σε πολεμικά θέματα, μπορεί να προβλέπεται συνεργασία σε τομείς όπως η ανταλλαγή στρατηγικών τεχνολογιών, κοινές εκπαιδευτικές ασκήσεις και η δημιουργία κοινών στρατηγικών σχεδίων. Η από κοινού ανάπτυξη νέων όπλων και στρατηγικών ενδέχεται να ενισχύσει

τη στρατιωτική ικανότητα των δύο χωρών. Επίσης, η κοινή αντίληψη για τις Ηνωμένες Πολιτείες ως οικονομικούς και στρατιωτικούς ανταγωνιστές ενισχύει την πιθανότητα στρατιωτικής συνεργασίας. Τόσο η Ρωσία όσο και η Κίνα μπορούν να ανταλλάσσουν εμπειρίες και τεχνογνωσία στον τομέα του στρατιωτικού εξοπλισμού και της στρατηγικής ανάπτυξης. Συνολικά, η στρατιωτική συνεργασία μεταξύ Ρωσίας και Κίνας αποτελεί ένα ζωτικό στοιχείο των διμερών τους σχέσεων, προσδίδοντας σημασία και βάρος στο πολιτικό και στρατηγικό τοπίο της παγκόσμιας σκηνής.

Παρόλο που προς το παρόν δεν υπάρχει άμεση απειλή ή αμφισβήτηση της εδαφικής ακεραιότητάς τους, αυτή η στρατιωτική συνεργασία μπορεί να αναδείξει κοινές προσπάθειες για την αντιμετώπιση πιθανών προκλήσεων στο μέλλον. Σε καμία περίπτωση, ωστόσο, δεν μπορεί να εξαιρεθεί το ενδεχόμενο μιας τέτοιας εξέλιξης. Παρότι δεν υπάρχει αυτή τη στιγμή απειλή ή αμφισβήτηση της εδαφικής τους ακεραιότητας, η εξέλιξη των πολιτικών και οικονομικών συνθηκών μπορεί να δημιουργήσει νέα πλαίσια και προκλήσεις. Επομένως, αν και είναι αδύνατο να προβλεφθεί το μέλλον, η διατήρηση ανοικτού διαλόγου και συνεργασίας στον τομέα της ασφάλειας αποτελεί ζωτική προϋπόθεση για τη σταθερότητα και την ειρήνη στην περιοχή.

Καταλήγοντας, η παρούσα ανάλυση υπογραμμίζει την εξαιρετική πολυπλοκότητα και δυναμική των σχέσεων μεταξύ Ρωσίας και Κίνας, ειδικά στον τομέα της στρατιωτικής συνεργασίας. Παρά το γεγονός ότι επί του παρόντος δεν υπάρχουν άμεσες απειλές για την εδαφική ακεραιότητά τους, η εξέλιξη της πολιτικής και οικονομικής συγκυρίας μπορεί να αναστρέψει το πλαίσιο αυτό στο μέλλον. Σε μια περίοδο που οι διεθνείς σχέσεις διαμορφώνονται ραγδαία, είναι ζωτικής σημασίας η διατήρηση ανοικτού διαλόγου και η προώθηση της διπλωματίας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που ενδέχεται να προκύψουν. Το μέλλον της στρατιωτικής συνεργασίας μεταξύ Ρωσίας και Κίνας ανοίγει νέα πεδία έρευνας στους τομείς της γεωπολιτικής, της ασφάλειας και των διεθνών σχέσεων. Είναι πραγματικά προκλήσεις που απαιτούν συνεχή παρακολούθηση και εμπλοκή για την αντιμετώπισή τους με σύνεση και διπλωματική ευφυΐα.

## Βιβλιογραφία

- A, Fedorchenko. «Russia – Saudi Arabia: plight and prospects of cooperation.» *International Trade and Trade Policy* , Fall 2023.
- A, Kuznetsov. «Russian Direct Investment in Countries of Latin America.» *Herald of the Russian Academy of Sciences*, September 2022.
- Alexander, Lukin. *China and Russia: The New Rapprochement*. Polity Press, February 2018.
- An Y, Wang X, Xiang F. «The Evolution of China’s Sporting Diplomacy since 1949: The History, Experience and Promotion Strategies.» *Collegium Antropologicum*, September 2021.
- Arthur, Kroeber R. *China's Economy: What Everyone Needs to Know*. Oxford University Press, April 2016.
- Batchelor, Kathryn. «Images of ‘Africa’ in China–Africa Cooperation.» *SAGE Publications*, February 2022.
- Bell, Daniel A. *The China Model: Political Meritocracy and the Limits of Democracy*. Princeton University Press, June 2015.
- C, Gruzd S Ramani S Clifford. «Russia in Africa: Who is courting whom?» *South African Journal of International Affairs*, Fall 2022.
- Chiappa, Claudia. «Russia ‘will not stop’ at Ukraine, Latvia warns.» *Politico*, January 2024.
- <https://www.politico.eu/article/krisjanis-karins-russia-will-not-stop-ukraine-latvia-war/>
- D, Olivier G Suchkov. «Russia is back in Africa.» *The Strategic Review for Southern Africa* , March 2020.
- D, Qureshi A Rizwan M Ahmad G Ashraf. «Russia–Ukraine war and systemic risk: Who is taking the heat?» *Finance Research Letters*, August 2022.
- Duan, Xiaolin, and Shafi Aldamer. «The Saudi Arabia–China Relationship at a Crossroad: A Neoclassical Realist Analysis.» *Asian Politics and Policy*. John Wiley and Sons, January 2022.

E, Fazelyanov. «Russia and Saudi Arabia: Partnership and Common Interests.» *Vestnik Sankt-Peterburgskogo Universiteta Vostokovedenie i Afrikanistika*, September 2021.

EU, Council of the. «EU sanctions against Russia explained.» *The Council of the European Union and the European Council*, 2023.

European, Parliament. «China's 20th Party Congress.» Briefing, 2022.

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733702/EPRS\\_BRI\(2022\)733702\\_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733702/EPRS_BRI(2022)733702_EN.pdf)

Gil-Barragan, Juan M., Andres Aguilera-Castillo, and Llanet Suárez Galeano. «A Bibliometric Analysis of China–Latin America Economic and Political Relations.» *Latin American Policy*, Blackwell Publishing, October 2020.

Gilbert, Rozman. *The Evolution of Sino-Russian Relations*. University of Hawai'i Press, September–October 2015.

Guo, Jie. «The political economy of China–Latin America relations: the making of a post-boom paradigm.» *China International Strategy Review*, May 2023.

H, Androschuk. «Policies and strategies for the development of artificial intelligence in the countries of the world: quo vadis?» *Science, technologies, innovation*, Fall 2023.

Howard, French W. *China's Second Continent: How a Million Migrants Are Building a New Empire in Africa*. Alfred A. Knopf, May 2014.

Ivanova, Polina. «Russian opposition leader Alexei Navalny located in Arctic penal colony.» *Financial Times*, December 2023.

<https://www.ft.com/content/43d026ac-ceb1-4a7d-810a-d60097ba6672>

J, Dai XChen YZhang CHe YLi. *Technological Revolution in the Field: Green Development of Chinese Agriculture Driven by Digital Information Technology (DIT)*. Agriculture Switzerland, 12 January 2023.

Jeffrey, Mankoff. *Russian Foreign Policy: The Return of Great Power Politics*. Rowman & Littlefield Publishers, March 2009.

- Jiang, Shixue. «China's new leadership and the new development of China-latin America relations.» *World Scientific Publishing*, November 2015.
- Jiao J, Shi L, Zhang Y, Chen H, Wang X, Yang M, Yang J, Liu M, Sun G. «Core policies disparity response to COVID-19 among BRICS countries.» *International Journal for Equity in Health*, January 2022.
- Jinping, Xi. *The Governance of China Volume Four*. Foreign Languages Press, 30 June, 2022.
- . *Xi Jinping on the Belt and Road Initiative*. Central Party Literature Press, December 2023.
- John, Keay. *China A History*. HarperCollins Publishers, December 2021.
- Jonathan, Spence D. *The search for modern China*. W. W. Norton & Company, February 2013.
- Khalaf, Roula. «Flights tracking North Korean sanctions busters anger China.» *Financial Times*, November 2023.
- <https://www.ft.com/content/ca62d7f6-0042-43a7-8f01-e81c6d2dc800>
- . «Ten years of China's Belt and Road: what has \$1tn achieved?» *Financial Times*, 22 October 2023.
- <https://thechinabrief.substack.com/p/ten-years-of-chinas-belt-and-road>
- Khodorkovsky, Mikhail. «The future of Russia — and its opposition.» *Politico*, June 2023.
- <https://www.politico.eu/article/future-of-russia-and-its-opposition-conference-brussels/>
- Kobierecki, Patricia A. «Post-covid China: 'vaccine diplomacy' and the new developments of Chinese foreign policy.» *Place Branding and Public Diplomacy*, May 2023.
- Leão, Igor Zanoni Constant Carneiro. «Parallels between the russian revolution and the chinese revolution: peasants, theorists and revolutionaries.» *istoria (Brazil)* 40. *Universidade Estadual Paulista*, 2021.



- Lesch, David W. «The New Lion of Damascus: Bashar al-Asad and Modern Syria.» *Yale University Press*, 11 November November 2005.
- Linda, Jaivin. *Shortest History of China*. Old Street Publishing, May 2021.
- M, Ahmed S Hasan M Kamal. «Russia–Ukraine crisis: The effects on the European stock market.» *European Financial Management*, September 2023.
- McGregor, Richard. *The Party: The Secret World of China's Communist Rulers*. Paperback – Illustrated, 31 July, 2012.
- Miao, Miao, Jiang Yushi, and Dinkneh Gebre Borojo. «The Impacts of China-Africa Economic Relation on Factor Productivity of African Countries.» *Economies* 8, April 2020.
- Michal, Lubina. *Russia and China: A political marriage of convenience – stable and successful*. Verlag Barbara Budrich, October 2017.
- O, Borzova A Eremin A Ivkina N Petrovich-Belkin. «Russia — latin america economic cooperation: Insights from eu — celac sustainable development concept.» *Vestnik RUDN. International Relations*, September 2021.
- O, Konstantinova. «Russia Trade with Africa: The Current State of Affairs.» *Outlines of global transformations: politics, economics, law* , Fall 2021.
- Ofer, Fridman. *Strategiya: The Foundations of the Russian Art of Strategy*. Oxford University Press, August 2015.
- Ofosu, George, and David Sarpong. «China in Africa: On the Competing Perspectives of the Value of Sino-Africa Business Relationships.» *Journal of Economic Issues*, March 2022.
- Parasol, Max. «The impact of China's 2016 Cyber Security Law on foreign technology firms, and on China's big data and Smart City dreams.» *Computer Law and Security Review*, February 2018.
- Peter, Ferdinand. *Russia and China: Converging Responses to Globalization*. Oxford University Press, July 2007.
- R, Bradshaw M Van de Graaf T Connolly. «Preparing for the new oil order? Saudi Arabia and Russia.» *Energy Strategy Reviews*, October 2019.

- R, Kang S Hao X Du T Tong L Su X Lu H Li X Huo Z Li S Ding. *Improving agricultural water productivity to ensure food security in China under changing environment: From research to practice*. Agricultural Water Management , 1 January 2017.
- Randolph, Kirk. «Lavrov in Latin America: Russia’s Bid for a Multipolar World.» *U.S. Institute of Peace*, April 2023.
- Reuters. «China's new bonds to help economic recovery, official says, as budget deficit rises.» October 2023.
- S, Yagi M Managi. «The spillover effects of rising energy prices following 2022 Russian invasion of Ukraine.» *Economic Analysis and Policy*, March 2023.
- Smith, S.A. «Russia in Revolution. An Empire in Crisis, 1890 to 1928.» *Canadian-American Slavic Studies*, August 2020.
- Studin, Irvin. *Russia: Strategy, policy and administration*. Palgrave Macmillan, January 2017.
- Tawiah, Vincent Konadu, Abdulrasheed Zakari, and Irfan Khan. «The Environmental Footprint of China-Africa Engagement: An Analysis of the Effect of China – Africa Partnership on Carbon Emissions.» *Science of the Total Environment*, February 2021.
- Timothy, Snyder. *The Road to Unfreedom: Russia, Europe, America*. Crown Publishing Group, April 2018.
- X, Shan. *Relations between the Communist Party of China and International Organizations of Political Parties*. China Quarterly of International Strategic Studies, Fall 2021.
- Xiaotong, Jing. «The Russia-Ukraine War and Energy Security: Impact and Policies, From a European Perspective.» *Highlights in Business, Economics and Management*, Darcy & Roy Press, January 2023.
- Y, Ma R Xiong T Bao. «The Russia-Saudi Arabia oil price war during the COVID-19 pandemic.» *Energy Economics*, February 2021.

- Y, Tucker N Kalyuzhnova. «Geopolitical factors in economic transformation: Kazakstani-Russian relations.» *Journal of International Development*, June 1997.
- Yannan, Dai, Alim Al Ayub Ahmed, Tsung Hsien Kuo, Haider Ali Malik, Abdelmohsen A. Nassani, Mohamed Haffar, Wanich Suksatan, and Dania Patrick Femi Iramofu. «Impact of CSR, Innovation, and Green Investment on Sales Growth: New Evidence from Manufacturing Industries of China and Saudi Arabia.» *Economic Research-Ekonomska Istrazivanja*, Fall 2022.
- Yu, Haiyang, Guillermo Ezpeleta-Lobato, Xu Han, Yenisel Carmona-Cartaya, and Dianelys Quiñones-Pérez. «Carbapenamase-Producing *Acinetobacter Baumannii* in China, Latin America and the Caribbean: A Systematic Review and Meta-Analysis.» *MEDICC Review. MEDICC Medical Education Cooperation with Cuba*, January 2022.
- Zedong, Mao. *Mao Zedong: Quotes & Facts*. Independently published, 2019.

